

Kaina 10c

SAVAITRAŠTIS
Leidžia Kančios Lietuvių
Katalikų Kultūros Draugija

Nuo rugsėjo 10 d. dirbo 4 dienas

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND
SAVAITRAŠTIS

Redaguoja Kolektyvas. Redaktorius Dr. A. Sapoka

Leidžia Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija

Published by Lithuanian R. C. Cultural Society of Canada

Prenumerata Kanadoje ir JAV metams \$4.00, pusmečiui \$2.50
Kituose kraštuose metams \$4.50, pusmečiui \$2.50

Įmokėję nemažiau \$10.00 skaitomi garbės prenumeratoriais
Adreso pakeitimas 25 ct. (smulkiais pašto ženklais)

941 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada. Telefonas EM 3-4265

Laiškas "Liaudies Balso" redaktoriui

Su malonumu skaitau jūsų laiškus. Tai vienas iš geriausių tremtyje žurnalo leidinių. Kiekvieną eilutę verta įsypoti.

Kultūriniai, žurnalo, taškas pasiekė dabar spausdinamas vertinamas kanadietės išpučių po Tarybą Sąjungą. Puikiai aprašomas tarybų pilietis, dėvįs geriau už kanadietį, valgąs vietoj jautienos veršienos kaviarą, ir ką ir kumpį, užgerdamas kumisu. O vakare kinai, hoteliai, tavernos, teatrai. Tikrai surastas žemės rojus, pasakų šalies, kur į burną patys kepti karveliai skrenda...

Patariu, p. Redaktoriau, ilgesniam laikui nuvykti į tą "pasakų kraštą".

Į Lietuvą patarčiau nevykti, nes savų pažįstamų ir giminių nerastu, nuo jų išgelbėto išvauduotojai, o juos netikėtai galėsite vėlaiar sutikti prie kanalų, kasyklų ar miškų darbu, kur jie, "savanoriškai" nuvykę, miršta kaip lapai rudeni. Vyk tiesiog į "rojaus širdį" — Maskvą. Patikinu, kad paragausi ikros, kaviaro, vyno. Pamatysite "stebuklų stebuklus". Bet...

Nuo to bet ir prasideda tragedija.

Greit atsisiųsi prie bendro "puotos" stalo su 200 milijonų vergų, kurie kuria laimingą rytojų 3 milijonams naujų plutokratų. Valgysis vobla — pagarsėjusią dvokiančią sūdytą sovietiską žuvį, užsigardžiuodamas sutintą bulvę, o kartais bus neprošal runkelinė sriuba. Apširengsi "vatinuką", kuri apsaugos nuo vasaros karščio ir žiemos šalčio. Gyvenimas be rūpesčių. Nebegalvosi apie turėtus Kanadoje namus, karą... Net nuo laikrodžio būsi nušvarintas, nes ten "časy" — septintas pasaulio stebuklas. Už tave galvos partija, o tu nesuviskinsi — ateis į pagalbą čekistai. Net rinkimų įkarščių jokių. Gauši vieną kortelę ir ją

įmes į urną, kad ant savo gautumei antspaudą, be kurios ten nepajudėsi. Ramus suksi "karakči" ir "Liaudies Balsą" ir pasakosi, kaip kapitalistinėje Kanadoje darbo liaudis gatvėse miršta badu ir, gavę iš tarybų šalies jūrinių duonos žiauberėlę šnabzdą, tik vieną žodį: "Stalinas"...

Gerai išmok šį žodį, nes ten jis per dieną tenka tūkstantį kartų kartoti.

Matysite gražiai apsirengusių ponų, važinėjančių karais, rūkantių geras cigaretes (kurios tik 5 pokeliu galėsi nusipirkti už savąją mėnesio algą), lankančių gerus restoranus, kur per vakarą lengva ranka prageria tavo metų uždarbį. Matysi jų vestuves trunkančias po dvi savaites. Matysi vilas, prabangesnes už Amerikos milijonierių, puikias jachtas. Matysi gimnazistus ir studentus, kai tavo vaikai mims kolchozo molį. Viską matysi, bet tuo gyvena ne liaudis, o naujieji satrapai: partijos liautai, komisarai, aukštieji karininkai ir MGB. Jie turi savo kavines, krautuves, valgyklas. Jiems gaminamas vynas ir ikras. Per jų rankas išbėra vergų iškastas auksas...

Nestreikuosi, neagituosi ir nerašysi prieš, jei nenorėsi gauti be laiko ir pakaušį 9 kalibro skyklę. Siukštu, neprasitar angliškai, nelaikyk užsienio spaudos, pašto ženklų, valiutos, nepaminėk, kad gyvenai užsieny, ar ten turi giminių. Prasitarsi — dingęs. Ne tekis paragauti net voblos, nei "karakči" — tave nukęs, kaip prakeiktą anglosaksų imperialistų šunį.

Tarybų Sąjungoje be ceremonijų greitai "išmokys" valstybišką klusnumą, kur nei pagalvoti negalėsi apie opoziciją.

Linkiu sekmes ir ištvermės. Tavo, išguitas iš rojaus, Ramonėlis Pamuštipentis.

AUSTRALIJOS SVARAS PAVOJUJE

Australijos federalinė valdžia šiuo metu deda visas pastangas sustabdyti svaro kritimą ir tuo išgelbėti kraštą iš rimtai gresiančios infliacijos. Pirmiausia įvairiomis priemonėmis stengiamasi sulaikyti kainų kėlimą, o darbininkų unijos stengiasi prilaikyti atlyginimų kėlimą. Tačiau kiek šiandieninė praktika rodo, kontrolieriai yra bejėgiai sustabdyti kainų kėlimą, ypatingai maisto produktams. Kainų kilimas neišvengiamai išaukšia atlyginimų kėlimą. Siemet jau net 2 svarais pakeltas vadinamas "basic wage" — pagrindinis atlyginimas. Šitas pagrindinis atlyginimas savaitėje 1907 m. visoje Australijoje buvo nustatytas 2.20 sv. Šiandien pagrindinis atlyginimas jau siekia net 10.00 sv. Proporcingai imant prekių kainos pakilo net kelis kartus daugiau negu atlyginimai. Paskutinių 50 metų laikotarpyje Australijos svaro vertė nukrito net 75%. Tada vyriška eilutė kainavo 3.0 sv., šiandien ta pati eilutė kainuoja jau 17.00 sv. Plaukų kirpimas tada kainavo 7 penai, šiandien — 0.29 sv. Svaras jautienos — 0.13 sv., šiandien net 0.46 sv. ir tt. Prieš 50 metų Australijoje užteko mėnesiui be rūpestių pragyventi 4.00 sv. Gi šiandien jau neužtenka 28.00 sv. Vienu žodžiu, tenka dirbti kuone dvigubai daugiau, nes tada uždirbti 4.00 sv. — reikėjo dirbti nepilnas dvi savaites, o šiandien jau reikalinga daugiau nei trijų savaitų darbo. Jeigu anais laikais turėdama 4000 sv. banke galėjo iš nuosimčių "karališkai gyventi", tai šiandien jau reikalinga turėti banke net 32.700 sv. Aplačiai šiandien ir pats taupymas nustojo savo vertės, nes Australijos gyventojai nebeteiki, kad jo taupomas svaras rytoj jam atneš

naudos. Visi stengiasi tik pirkti ir dar kartą pirkti. Milžiniškas krašto gynybos planas ir darbininkų trūkumas čia vaidina svarbų vaidmenį. Vien tik šiuo metu visoje Australijoje šaukiančiai reikia virš 240.000 darbininkų, nuo kurių nebuvimo nukentčia svarbios gamybos arterijos.

Ivestas visuotinis privalomas karo tarnybos įstatymas ir naujokų šaukimas į krašto armiją šitą trūkumą dar labiau paaštrina. Dėl darbo rankų trūkumo, įvairių, nekada nesibaigiančių streikų šiandien visko pertekusioje Australijoje būna atsitikimų, kad didieji krašto miestai pritrūksta duonos, cukraus, sviesto, elektros ir apšvietimo dujų. Tai viskas kartojasi taikos metu ir tokiame krašte, kuris turi pakankamai karvių, bet nėra kam mūsti sviestą ir pristatyti iš krašto gilumos į miestus.

Sovietų Rusija atominių bombų gamyboje atsilikusi

Žinomas atominių ginklų žinovas W. L. Laurence NYT išvedžioja, kad Sovietai nuo JAV atominių ginklų gamyboje yra labai atsilikę.

Pirmiausia yra bendras dėsniš, kad atominės bombos gali būti masiškai gaminamos tik išbandžius laboratoriskai pagamintą vieną. Šitokią pirmą bombą sovietai susprogdino 1949 m. rugėsio 23 d. Atominės bombos negalima susprogdinti, kad jos sproginimo nepažymėtų seismografai ir kad atmosferoje neatstirastų radioaktyvumo. Tad negalima prileisti, kad sovietai būtų kada nors bandę dar vieną bombą. Atseit jie turi tik vieną tipą. Tuo tarpu JAV jau oficialiai patvirtino turinčios pagami-

Per kančią į vienybę

Mūsųjame pasaulyje nutiko stebėtinai dalykas. Po ilgų svyravimų ir nesutarimų, ginčų ir nuogastavimo priimtas Laikinasis JAV Lietuvių bendruomenės statusas. Po kelių mėnesių JAV Lietuvių Bendruomenės apylinkėse bus vykdomi rinkimai. Jie bus atliekami apylinkių susirinkimuose, kad jų nenustytus metais, kaip tat nutiko Kanadoje. Išrinktieji atstovai — 1 nuo 1000 pilnateisių balsuotojų — sudaro JAV LB Suvažiavimą, kuris trejėms metams renka visus valdomuosius organus. Apylinkių ir apygardų valdomieji organai sudaromi skirtinga tvarka.

Lietuviškoji Bendruomenė JA V-bėse kartą apjungs asmenis, kurie išpažins, kad jų gyslois lietuviškas kraujas sruva. Ji neišjungs net paklydusių vaikų, talkininkaujančių lietuvių tautos pavergėjams. Jie bus išpėjami, veikiami, įtikinami gal ir pasmerkami, bet iš savos bendruomenės neišjungiami. Aišku, tik paklydėlių balsas bendruomeninėje veikloje turės būti saistomas kitu svaru ir kitomis teisėmis.

Nūdienis pasaulio suskilimas, beartėjanti didžioji grėsmė ir toji neregėta lietuvių tautos kančia mus įpareigoja sukurti didelę lietuvišką šeimą laisvajame pasaulyje. Šiuo metu tautinė bendruomenė turi tapti rikiuojanti visose srityse. Jos tikslas pirmiausia išugdyti kovingus, valingus lietuvius, atliekančius uždavinius savajai tautai.

Išveivai yra sukūrę išskirtines organizacijas: religines, ūkiškas, politines. Kiekvienam turėtų būti aišku, jog niekas nesikesins užgnaižti, panaikinti jais. Tautinė bendruomenė tik ateina joms į pagalbą. Jos tikslas ne vien kovoti už Lietuvos nepriklausomybę, bet ir tautiškumą išlaikyti. Visos esančios lietuvių organizacijos tik tiek tvers, kaip ilgai neužblės lietuviškumas. Išnykus lietuviškumui dings ir organizacijos, o jų turtas atiteks svetimiesiems.

Svoris

Ateina į mintį pasaka, kai mirstantis tėvas tarė: "Aš jums skiriu didžiausią palikimą — būkite vieningi". Kai sūnams nebuvau aiški toji mintis, jis liepė rulauti rykščių ryšulėlį. Nei vienam sūnui nesugebėjus, tėvas

Krašte, kuriame yra neišsemiamos anglies klastos, net žemės paviršiuje, kenčia susisiekimas ir pramonė dėl elektros energijos trūkumo, kadangi elektros jėgai nesiekia neturi pakankamai anglies. Australijai anglis velkama iš Pietų Afrikos ir Indijos laivais, nes vietoje nėra kam kasti. Panašų kuriozų Australijos gyvenime galime priskaityti dešimtis, kurie kartais savo kontrastiškumu ir priešingumu esančių tikrovei sukelia net nusistebėjimą.

Viskas tačiau dar šiaip taip risti, jeigu esama padėtis būtų galima išlaikyti, tačiau bauginas kainų kilimas gali krašto gyvenimą pastumti į depresiją ir susirūpinusiam Australijos gyventojui atnešti infliaciją. Padėčiai išgelbėti yra dedamos visos pastangos.

Bronius Zumeris.

Liet. bendruomenė organizuojant

patarė — atrikite ir bandykite po vieną lauti. Tuomet sūnūs suprato tėvo mintį...

Lietuviškoji visuomenė yra nesulaužomų rykščių ryšuliu. Pavieni lietuviai daug gali padaryti, bet niekuomet neprilygs organizuotai jėgai. Toji organizuota jėga turi atlikti didelius uždavinius lietuvių kalbos, kultūros, tikėjimo, ūkio ir politikos srityse.

Lietuvių kalba daug kur pašiūsi. Drauge su ja pašiūja ir lietuvių susipratimas. Jei savo metu vokiečių, prancūzų ir anglų mokslineiškai šaukė: gelbėkite lietuvių kalbą, mes patys turime jų žodžius kartoti. Ją mes patys esame jau apleidę piktžolėmis. Toji kalba, kurią mokslininkai taip aukštai yra įvertinę ir mokslineiškai veikaluose pačia lietuvių tautą garsinę, būtiną organizuotos paramos ne vien ją išlaikyti, bet ir tobulinti. Pavieniam lietuviui sunku kalbą išlaikyti. Tai aiškiai rodo kokie pavyzdžiai tų šeimų, kurios tik prieš keletą metų atvyko į šį kraštą. Lietuvių kalbą išlaikyti reikalingos mokyklos, rankvedžiai, literatūra, filosofija, mokslų kūriniai, spauda ir eilė kitų priemonių. Bandymai laikurionis atsiliejamomis kultūrinėmis organizacijomis gelbėti lietuvių nuėjo niekais.

Lietuviškoji kultūra dar pilnai neišsiskleidė savo žiedų nepriklausomybės laikotarpyje. Ten pradėta tradicija mes turime testti. Jei ateities Lietuvai reikėtų trumpei aptarti, geriausiai tiktų kultūrinės valstybės sąvoka. Šiandien mes kovojame už valstybės atkūrimą, nes be valstybės negali būti įgyvendintas aukščiausias tikslas — atskleista tautinė kultūrinė galia. Mūsų nūdienis didžiausias uždavinys yra išlaikyti lietuvių tautą, nes be jos neįmanomas atgaivimas kultūrinės veikmės, nors turėtume ir didelių pavienių kūrėjų. Kultūrinė veikla bus viena plačiausių ir bendruomeniškame lauke. Ji gal daugiausia pareikalaus jėgų ir lėšų. Turint aiškia kultūros politiką, galėsim rikiuoti turimas jėgas. Bendruomenė tegali tą darbą organizuoti.

Lietuviškos bažnyčios atliko nemažą darbą tautinėje srityje. Nūdien mums rūpi, kad jose vyrautų ne tiek išorinis lietuviškas stilius, bet lietuviška dvasia. Kaikur toji lietuviška dvasia jau apnešama svetimos dulkėmis. Lietuviškos bažnyčios jomis lieka vien iš vardo. Neretai jų išlaikomos mokyklos — tebevadamos lietuviškais vardais — jau nebegali prišliedinti lietuvių kalbos ar Lietuvos istorijos. Visa tai dedasi ne dėl bendrosios bažnytinės politikos, bet dėl paprastiųjų apsilėidimo ir nesusi-pratimo. Kanonų 216 str., 4 paragrafoje sakoma, kad kartą įkurtą tautinę parapiją, kuri išlaiko bažnyčią, nieko negalima keisti, neatsiklausus Šventojo Sosto. Ne Kanonai, bet mūsų tautinis neorganizuotumas ir individualistinis išsėdymas palaipsniui gali palaidoti lietuvių kruvino prakaito aukomis sukurtas parapijas. Lietuviškoji bendruomenė, kovojanti prieš komunistinę tiraniją, turi talkininkauti visus veiksmus, kurie stiprina lietuvių. Aš neabejoju, kad toks glaudus talkininkavimas bus su lietuviškomis parapijomis, kurios ugdo ir stiprina lietuvišką dvasią.

AUSTRIJOS KANCLERIS DR. K. SCHUSCHNIGG KALĖJIME

I kalėjimą

Buvęs Austrijos kancleris Dr. K. Schuschnigg savo knygoje "Austrian Requiem" aprašo savo praleistas dienas nelaisvėje. 1938 m. vasario mėn. jis vedė derybas su Hitleriu Berchtesgadene. Neturėdamas pakankamai jėgų atsipirkti prieš Hitlerio kumštį ir sprogdinant jo kraštą iš vidaus, jis turėjo nusileisti ir 1938. III. 11 d. iš savo posto visai pasitraukti. Kanclerio vietą užėmė Seyss-Inquart. Dr. Schuschnigg tuojau buvo suimtas.

Kalėjimuose bei kacetuose išbuvo virš 7 metų. Šešias savaites buvo namų arešte. Septyniolika mėnesių sėdėjo Metropolio viešbučio mažame kambarėlyje. Virš dviejų metų išbuvo gėsto kalėjime Miunchene. Apie 4 metus praleido Sachsenhauseno kacetė ir po kelias savaites Flossenburgo ir Dachau kacetuose.

Naciai politiniams kaliniams taikė žiaurų režimą. Tą režimą pergyveno ir Dr. Schuschnigg. Jis buvo blogai maitinamas: kavos puodukas su bulkute pusryčiams; sriuba ir bulvės pietums; ir silks su bulvėmis vakarienei. Iš namų maisto gauti negalėjo. Tuo tarpu laimingasis buvo kacetė, nes ten būdamas kėlis karus gavo Raudonojo Kryžiaus pakietelį iš Niujorko adresuotą: karo belaisviui kancleriui K. Schuschniggui, Viena 1, viešbutis Metropolis.

Vedybos

Dr. K. Schuschnigg buvo našlys, nes jo žmona žuvo automobiliu nelaimėje 1935 m. Jo sūnus Kurlis buvo 12 metų. Dr. Schuschnigg turėjo sužadėtinę, bet, dėl valstybės reikalų, vedybas turėjo atidėti. Kai pateko į kalėjimą, visi reikalai atpuolė. Dabar norėjo apsišvesti. To pageidavo ir jo sužadėtinė. Jis kreipėsi į kalėjimo vadovybę, kad jam leistų vesti. Kalėjimo vadovybė jo vedyboms nespriešino, bet leidimą vis atidėjo ir atidėjo.

1938. VI. 2. gestapo tarnautojai jam atnešė pirmą kartą knygą ir pasiteiravo jo pageidavimų. Kada jis vėl priminė vedybų leidimą, jam buvo atsakyta, kad

ūkiskasis veiksnys yra didelės svarbos išlaikyti lietuvių bei ir kovoti už Lietuvos nepriklausomybę. Pastarasis Tautos Fondo valdytojo prof. S. Kaminskio pareiškimas yra įsidėmėtinas: "Mes dėjame daug vilčių į mūsų tremties įskurdinimą. Mokėjusi tiek nuosirdžiai ir, sakysiu, pastoviai remti Lietuvos laisvinimo darbą, kurį skurdo metais, įskurdinusi ir normaliai uždariaujanti tremties bent tam tikra jos dalis, pradeda kaip ir toli nuo jos svarbiausio uždavinio, pakeisdama jį vietos viešųjų reikalų rūpinimu ar dar blogiau — savųjų asmeninių".

Sis pakaltinimas daug pasako. Tačiau jis yra tik dalimi teisingas, nes joks finansinis organizavimas neįmanomas be visuomeninio organizavimo.

Lietuviškos išeivijos finansinis svoris tegali būti ryškus, kai bent jos dauguma įsirikusi į vieną tautinę organizaciją. Jei toji bendruomenė apsidės, pav., po pusę dolerio mokesčio mėnesiui nuo kiekvieno nario, nežiūrint nubi-rėjimų, finansinis pajėgumas bus visai skirtingas nuo dabartinio. Antra, dabartinis išsiskaidymas į įvairius fondus neretai atbaudo nuo naujų mokesčių.

Politinė veikla

JAV Lietuvių Bendruomenė pradėjus veikti, netrukus iškils klausimas sukurti ir PLB. Toje organizacijoje įtilps visame pasaulyje išlaikyti lietuvių. Tie kraštai, kuriuose LB vis dar negali prasikalti, paskubomis ją turės suorganizuoti, jei norės turėti balsą lietuviškoje šeimose. Tik natūraliai apjungiant visus lietuvių nežiūrint jų šalutinio išsiskaidymo, visus sutelkiant ir demokratiškai daboiant kiekvieno valios gali būti sukurta galinga lietuviškoji valia. Toji valia turės išspręsti daugelį klausimų, pakelti sunkią našą kovoje už Lietuvos nepriklausomybę. Nairių būtų tikėti, kad PLB turėtų saisi nesiskaitant su jos nusistat-

GEDIMINAS GALVA

mu politinėje srityje. Aišku, kad ji neturės tiesioginio uždavinio aplenkti tuos politinius veiksmus, kurie šiandieną pozityviai veikia. Svetimų kompetencijų jai nebus ko graibstyti, nes ji turės užtektinai savųjų. Tačiau jos balsas politinėms gairėms nustatyti galės būti lemiantis. Ne kas kitas, o ji turės tarti svarų balsą, kai mūsų lietuvių politiniai veiksniai, išėję iš lygsvaros jau nebesutaria dėl kompetencijų. Ji negalės laiminti griauiančios veiklos, saistomos su asmeniškomis ambicijomis, o turės būti rikiuotoju ir vairininku Lietuvos laibui.

LB negali būti siejama su bet kuria partija ar jos reikalams tarnauti. Ji yra viršpartinė. Politines partijas ji palieka nuošaliai savo darbo dirbti. Maža paspartis, kad kandidatas patieks mūsų politinės partijos ir stengsis atitinkamai visuomenę paveikti, kad laimėtų. Tai visiems yra žinoma. Tačiau politinėms partijoms turėtų būti žinoma, kad LB turi tik du tikslus: lietuvių išlaikyti ir kovoti už Lietuvos nepriklausomybę. Jei tais tikslais mūsų politinės partijos sutaria, išskyrus komunistus, pačioje bendruomenėje neturi būti vietos partiniams ginčams ar tarpartiniam pasitarimams, kurie labai dažnai praktikuojami mūsų veiksmuose ar veiksmuose. Būtų labai protinga, kad kartą mūsų politinės partijos kovotų ne tiek dėl kiekybinio vietų skaičiaus, bet dėl kurybinių asmenybių išrinkimo.

LB išpuls dar viena politinė pareiga įsirikuoti ir tarptautines tolydžias organizacijas kovoti prieš komunistinę barbariją ir rusiškąjį imperializmą. Jau nūdienė cikagiškė LTremtinij B-nė yra parodžiusi iniciatyvos dalyvauti Pabaltiečių ir ABN (Antibolshevistic Bloc of Nations) sąjūdžiuose. LB išpuls išspręsti klausimą, kuriose organizacijose lietuvių dalyvauja ir kuriomis sąlygomis. Šioje srityje mes turime dirva finansinei piūčiai, vi-

jis jau vedęs. Ir tikrai. Jo sužadėtinė, o dabar jau žmona, atsidėjė jam šliūbo žiedą. Pasirodė, kad už jį jo sužadėtinę praleistas dienas nelaisvėje. 1938 m. vasario mėn. jis vedė derybas su Hitleriu Berchtesgadene. Neturėdamas pakankamai jėgų atsipirkti prieš Hitlerio kumštį ir sprogdinant jo kraštą iš vidaus, jis turėjo nusileisti ir 1938. III. 11 d. iš savo posto visai pasitraukti. Kanclerio vietą užėmė Seyss-Inquart. Dr. Schuschnigg tuojau buvo suimtas.

Kalėjimuose bei kacetuose išbuvo virš 7 metų. Šešias savaites buvo namų arešte. Septyniolika mėnesių sėdėjo Metropolio viešbučio mažame kambarėlyje. Virš dviejų metų išbuvo gėsto kalėjime Miunchene. Apie 4 metus praleido Sachsenhauseno kacetė ir po kelias savaites Flossenburgo ir Dachau kacetuose.

Naciai politiniams kaliniams taikė žiaurų režimą. Tą režimą pergyveno ir Dr. Schuschnigg. Jis buvo blogai maitinamas: kavos puodukas su bulkute pusryčiams; sriuba ir bulvės pietums; ir silks su bulvėmis vakarienei. Iš namų maisto gauti negalėjo. Tuo tarpu laimingasis buvo kacetė, nes ten būdamas kėlis karus gavo Raudonojo Kryžiaus pakietelį iš Niujorko adresuotą: karo belaisviui kancleriui K. Schuschniggui, Viena 1, viešbutis Metropolis.

Religinis gyvenimas

Nacių režimas kalinių religinių reikalų nebojo. Religingam Schuschniggui tai buvo sunkiai pakeliamas dalykas. Kalėjime nuotaika maldai gera, bet religinės praktikos normaliai negalėjo atlikti. Tai buvo galima atlikti tik per specialius Bažnyčios duodamus palengvinimus. Jis rašo: "Velykos 1944 m. Mano sūnus Kurt atvyko keletai dienų. Po ilgo išeikojimo, jis rado Berlyno vyskupą kunigaikštį Preising Hermsdorfo ligoninėje, kur jis gyveno, kai jo namai Berlyne buvo subombarduoti. Aš parašiau vyskupui, prašydamas leisti mums priimti Sv. Komuniją. Jis leido. Kurt atnešė Sv. Ostiją mažoje auksinėje dėžutėje. Kiekvienas kambarys mūsų tremties sąlygose virto koplyčia ir mes priėmė Velykų Komuniją.

Paskutinę Sv. Komuniją buvau priėmęs prieš 4 metus Miuncheno kalėjime kardinolo Faulhaber sutikimu, dėkui tėvo Alois Mager malonei".

Jo pasitikėjimas Dievu buvo didelis ir tas jam davė jėgų ir ištvermės perkęsti visus kalinio žiaurumus per 7 metus.

Išmnybės kacetuose

Gausūs nacių kacetai buvo prislėgę milijonus įvairių tautų ir įvairių išsilavinimų žmonių. Vieni jų buvo, kiti buvo nužudyti, o kaimuriams pavyko iš to pragaro ištrukti, griuvus nacių režimui. Sachsenhauseno kacetė jau bu-

rime labai dėkingas sąlygas, kurios iki šiol yra gal nebologai, bet pripuolamai išnaudojamos. Mūsų įtaka kairiuose tarptautinėse organizacijose galėtų būti didelė, jei mes sugebėsime tinkamai pasireikšti. Pirmiausia mes patys turime žinoti savo svorį, savus norus ir savus kelius.

Pražūtingas lūkuriamas

Vienuolika metų praslinko, kai rūstus nerimastis ir skaudžios nelaimės lietuvių tautą lydi. Nūdien nauja audra graso. Negalim laukti iki mūsų užklups naujas pasaulinis karas ir sūmiš sūkurs. Tame sūmišyje aš abejoju ar galės būti kas naujo organizuojama, išskyrus priešui naikinti mašiną. Mes turime visuose kraštuose, paskubomis, sukurti LB organus.

Politiniai tremtiniai griaučiai skyrėsi su savo tėvyne. Daugelis jai davė įžadus, laikuriuos tėviškės žemės žiupsnelis lydėjo į varganą tremtį Europoje ir naująją lemty nūdien. Sukrūvintomis širdimis, ašaromis akys ir skaudančiomis smegenimis apleidome tėvyne, tačiau nenuklysti ir paklyst. Jau atėjo metas, kai privalome nupurtyti svetimų dulkų apnašas ir išgirsti tėvynės žemės įpareigojantį šauksmą: rikiuokitės! ir gretas mano skausmų sumąžinti, sūnus ir dukros, atlikite jums skirtą pareigą. Toji pareiga ne pavieniui, bet jungtinai ir vieningai kovoti už savąsias teises. Mes ją galėsime atlikti tik surikiavę jėgas ir nuošalyje palikę antraeilis reikalus. Visi turime būti įrikuoti bendruomenėje, kaip kariai drausmingoje kariuomenėje. Nedrausmingumas ir suirutė kariuomenėje jau žada pralaimėjimą iš anksto.

Tautos laisvė ir nepriklausomybė buvo pirkto mūsų brolių krauju ir visos tautos pasiaukojimu. Nūdien atėjo mūsų eilė būti garbingais kovotojais už lietuvių tautos laisvę ir nepriklausomybę. Mes tat turime atlikti organizuoti ir drausmingai. Tegalime pasitikėti tik savu ryžtu, bet ne svetimųjų, nors ir geriausių bičiulių pagada. Mums lieka vienas kelias; skubiausiai susiorganizuoti.

Tenai buvo geriau... Flossenburgo kacetė, be tūkstančių visokiųjų kalinių, buvo nemažai įžymių žmonių net iš pačių nacių ar jiems dirbusių tarpo: Dr. Schacht — buvęs Reichsbanko valdytojas. Gen. Halder — vokiečių vyr. štabo viršininkas iki 1942 m. Gen. Thomas — karo ūkio įstaigos viršininkas. Adm. Cannaris — vyr. štabo žvalgybos virš., netrukus pakartas. Bavarijos princas Albrecht. Buvęs Prūsijos ministras, socialistų vadas Breitscheid su žmona. Jis buvęs nužudytas paties Himmlerio įsakymu, bet paskelbta, kad žuvo laike lėktuvų puolimo. Princas Liduvikas — Parme su žmona princese Marija iš Savojos su dviem vaikais. Vokiečių pramonininkas F. Thyssen, princas Pilypas iš Hesse, nežinojęs prieštazės, kodėl sumintas. Spėjo, kad dėlto, kad jo uošvis buvo Italijos karalius. Jo žmona Mafalda buvo nužudyta Buchenvalde. Vysk. Ferrard. Prel. Neuhauser ir kiti. Iš prancūzų valstybės vyrų buvo P. Reynaud, Daladier. Anglų aviacijos plk. ltn. Churchill.

Dachau stovykloje tokių belaisvių atsirado dar daugiau: gen. Falkenhauzen — buvęs Belgijos karinis viršininkas. Prancūzų politikas L. Blumius su žmona. Anglų žvalgybininkas Best.

Kartais ir kaliniams ateina nuotaikingesni valandėliai. Kartą Dachau stovykloje ant suoliuko sūsedo gen. Falkenhauzen, Dr. Schacht, Best ir Dr. Schuschnigg. Tarp kitko Dr. Schacht pradėjo ir išpylė 23 eilutes Eneidos sklandžia lotynų kalba. Kai tas sustojo, gen. Falkenhauzen tęsė toliau. O po jo tęsė Dr. Schuschnigg "Arma virumque cano..." ir tt.

(Nukelta į 6 psl.)

DĖL LENKŲ PAŽIŪRŲ Į MUS

Š.m. rugsėjo 2 dienos lenkų savaitraštis "Amerika Echo", rašo: "Ukrainiečiai ir lietuviai turi įsidėmėti, kad be laisvos ir nepriklausomos Lenkijos nebus laisvos ir nepriklausomos Ukrainos ir Lietuvos".

Ponas S. K. rašo apie ukrainiečių du laiškus. Tuose laiškuose esą rašoma, kaip jis, tikėdamasis gauti gerai apmokamą tarnybą, grįžęs į dabartinę Lenkiją ir vietoj geros tarnybos gavęs kalėjimą, brolių radęs nukankintą, o sesers visai neradęs. Jo buvusiam šeimininkui prancūzui tarpininkaujant, buvęs išleistas iš kalėjimo ir galėjęs išvažiuoti iš Lenkijos. Išsėdėjęs 18 mėn. kalėjime ir iškentęs daug kančių, tas ukrainietis prisimenąs "mielą Lenkiją", kurioje buvę geriau negu dabartinėje.

"Tas ukrainas suklydo, kaip paprastai jie tai daro... Rėmė viską, bet tik ne Lenkiją... Dabar prisimena "mielą Lenkiją". Taip, Lenkija buvo miela, bet, kaip kurie broliai ukrainiečiai nepataikė ir nenorėjo jos gerbti. Iš to, žinoma, nesupratinami liūdni ir tragiški... Yra aiški tikrovė: arba yra laisva ir nepriklausoma Ukraina ir laisvos ir nepriklausomos Lenkijos, arba nebus laisvos ir nepriklausomos Ukrainos ir Lenkijos, jei Maskva toliau laikys leteną ant Ukrainos ir Lenkijos.

Kur bus klausimas išspręstas? Lvoje ar Vilniuje? Nes ir... su lietuviškais broliais tas pats. Nėra ir nebus gero, jei Amerikoje ukrainietis biurins lenką, o lenkas atsimokės tuo pačiu ukrainiečiui, o lietuvis kartos, kad p. I. Pasaulinio karo, padaryta Lietuvai skriauda, nes ministeris pirmininkas — vokiečiai (!) Voldeymaras negalėjo susikabinti su Kauno burmistru (!) p. Budzinskio, "Kurier Kowienski" leidėju ir redaktorium.

Niekas iš mūsų lenkų, nesuvilios pora margų žemės, bet kiekvienas, kaip Adamas Mickevičius, myli Lietuvą... "Nie luče li by v družbie žyt? — Ar negeriau būtų draugiškai gyventi? Pagalvokit apie tai, kai perskaitysit ukrainiečio laiško apie... mielą Lenkiją... Tiesa — Lenkija buvo miela, tačiau, to broliai ukrainiečiai įvertinti nepataikė. Dėl ramybės niekad nėra per vėlu. Kaip tik dabar tinka tai padaryti. Visiškai tas pats ir su broliais nuo Panevėžio. Kol buvo laisva ir nepriklausoma Lenkija, tai ir lietuviai buvo nepriklausomi.

Tegul tas ukrainiečio balsas bus perspėjimas mums: lenkams, ukrainiečiams, lietuviams ir kitoms tautoms, pasilikusioms Stalino globoje".

Labai puiku, kad p. S. K. kelia patį svarbiausią — pavergtų tautų santykių reguliavimo — klausimą, bet labai apgailestina, kad čia primenama daugiau už nulemiamą vieną karys.

Lietuviai priims lenkų tiesiamą ranką, jei jie eis su atvira širdimi ir tai įrodys darbas. Kiekvienas lietuvis supranta, kad bendromis jėgomis lengviau nei laisvę atgauti, bet ir ją išlaikyti. Jei kuris lietuvis nenori gerys santykių su lenkais, tai tik dėl to, kad jam praeitis rodo, jog nėra jokios vilties išlaikyti su jais gerus santykius.

Tai lenkai, pagaliau, turėtų suprasti.

A. Basalykas.

Istatymų nevaržomas moderniškas viešpats

Absolūtizmo laikų pasaulyje vyrovo pažiūra, kad valdovas yra įstatomų nevaržomas — principas, o legibus solutus est, būdavo sakoma teiseje, — nes jis pats įstatymus leidžia, atseit gali juos kiekvieno momentu ir pakeisti. Tik konstitucinės monarchijos įvedė naują principą, kad pakelbtas ir neatšauktas įstatymas varžo ir valdovą, o demokratijos įgyvendino mintį, kad suvernumas priklauso ne valdovui, bet tautai, kuri viena tegali leisti įstatymus per savas institucijas.

Sovietų Sąjunga prieš pasaulį vaidina didžiausių laisvųjų demokratinių kraštų ir išvirsinai vaidina demokratiją. Taip ten yra paskelbta ir pasauliui rodoma demokratiškai skambanti konstitucija, yra įstatymų leidžiamasis organas Aukščiausioji Taryba, vykdomi rinkimai, bet visa tai paprasta komedija. Niekas neap-

saugo konstitucijoje paskelbtos laisvės, nes viską tvarko vad. MGB, anksčiau NKVD, o dar anksčiau ČEKA; rinkimai yra komedija, nes kandidatus pastato tik komunistų partija ir net be jokio pasirinkimo, t.y. tik tiek, kiek turi būti išrinkta; pagaliau pati Aukščiausioji Taryba net neposėdžiauja, bet tik protarpiais tesurenka paploti komunistų partijos paruošiusius įstatymus. Gyvenime niekas negali turėti jokios savos nuomonės, netik negali ją ginti, nei tuojaus bus likviduojamas, kaip liaudies priešininkas. Kadangi dabar jau niekas net nebrudza, garsiai net negalvoja, tai naikinami tokie, kurie, MGB nuomone, galėtų būti nepatenkinti.

Turėdama tai galvoje, prezidentas Trumanas rugsėjo 17 d. kongreso bibliotekoje per JAV konstitucijos ir nepriklausomy-

Enciklika maldos žygiui

Sv. Tėvas, artinantis spalio mėn., kuris pašvęstas sv. Marijos, Rožančios Karalienės garbei, kreipėsi į pasaulio tikinčiųjų antra enciklika keturių dienų laikotarpyje. Sv. Tėvas kviečia melstis spalio mėn., kad būtų išvengta "naujos ir kruvinos grėsmės", kuri apima visą pasaulį. Jis pažymi, kad tarptautinės politinės padėties įtampas reikalauja didesnio tikinčiųjų pamaldumo ir uolumo negu kad praėjusio spalio mėn.

Sv. Tėvas ragina kalbant rožančių nepamiršti tų, kurie iškankinti merdi belaisvių ir koncentracijos stovyklų. "Tarpe jų, kaip jūs jau žinote, yra visų, pašalintų nuo savo vietų, vien už tai, kad didvyriškai gynė Dievo ir Bažnyčios teises. Tarpe šių kalinių yra lygiai taip pat tėvų ir motinų, išplėstų iš jų namų židinio ir pasmerktų baisiam nelaimingam gyvenimui šviesmose, ir šaltose žemėse". Sv. Tėvas išreiškia visiems persekiojamiems ypatingą užuojautą.

"Nuo seno sulaužyta tarptautinė vienybė, dar nėra kol kas atstatyta. Priešingai, mes visur matome dvasinį nerimą, sukurstytą neapykantą, ginčus ir naujo kruvino konflikto pradžia".

Kalinamasis Prahos arkivyskupas Josef Beran

KANADOS NAFTA IR JOS GAMYBA

Albertos nafta jau pradėjo teikti Toronte ir sukli nesukaitomus mašinų ratelius. Niekas to nelaukė prieš keturis metus. Albertos pagrindinių Turner Valley naftos laukų produkcija tada mažėjo. Buvo apskaičiuota, kad žinomų naftos rezervų žemėje bėra tik 75 mil. statinių. Naftos nebeapako pačiai Albertai. Šiandien apskaičiuoti rezervai žemėje siekia daugiau 1 bil. statinių ir jos išsiurbiamą tiek, kad pakanka ne tik Albertai su kaimynais, bet siekia jau ir Ontario provinciją.

Nauji naftos laukai
Naftos ieškojimas ir naftos pramonės išvystymas yra plataus masto biznis. Čia vienas kitas milijonas dolių yra tik lašas jūroje, kartais jokios apskaičiuojamos naudos neatnešas. Išitvirtų po praeito karo atrodė, kad Kanados sava nafta pamažu žlugstanti, ar geriausiai atveju išlaikysianti kuriam laikui dar tą patį lygį. Visuomenė, bankai ir turtingos bendrovės finansavo naujų naftos laukų ieškojimą be didelio entuziazmo.

Ir netikėtai 1947 m. vasario 13 d. "Imperial Oil Ltd.", išleidusi bergždžiai 23 mil. dol., gręžiant 134 kartą, prie Leduc, Alta., 5000 pėdų gilumoje rado naftos didelių kiekius. Pakartotini gręžimai aplinkinėse vietose davė gerus rezultatus. Susidomėjimas sparčiai kilo. Šiandien Leduc naftos laukus yra virš 600 statinių, 14 myl. ilgio ir 8 myl. pločio vietovėje ir duoda per 50.000 stat. į dieną geros kokybės naftos.

1948-49 m. 45 mylios į šiaurės rytus nuo Edmontono surasta stambiausi naftos laukai, dukart stipresni kaip Leduc, Redwater naftos laukai. Redwater turi jau apie 700 statinių, 20 mylių ilgio ir 3 mylių pločio vietovėje. Siurbiamą iš 3200 pėdų gylio.

Yra dar apie 10 senų ir naujų naftos laukų Albertoje, kurių didžiausias naftos bendrovė operuojanti Kanadoje yra Imperial Oil Ltd., seka: California Standard Oil Co., Shell Oil Co., Canadian Gulf Oil Co., Hudson's Bay, Oil and Gas Co., British American Oil Co., Pacific Petroleum ir tt. ir tt.

Amerikoniškos bendrovės atskleidė savo ekspertus, išminkintus naftos pramonėje, iš JAV. Be jų vargu Kanados nafta būtų sulaukus didžiulio, greito iškilimo.

Rinkos

Skačiuojama naftai rinkų neprietrūksiant, nes vien tik Kanada suvaržyta 360 tūkst. statinių naftos per dieną t.y. 130 mil. stat. per metus. (Šis skaičius smarkiai kyla). Svarbu betgi turėti ekonomiską transportą. Gabenant geležinkeliais, savos naftos produktai tolimesnėse vietovėse negalėtų konkuruoti su užsienio nafta, kuri atvežama laivais ar atpumpuojama tiesioginiais vamzdžiais iš užsienio naftos laukų, pav., į Sarnia, Ont. iš JAV. V. bių. Todėl praeitą rudens buvo pastatytas iš Albertos naftos laukų (Edmonton) iki Superior ežero vienas iš ilgiausių pasau-

Tarpe tikėjimo vadų, kurie kenčia komunistiškose kraštuose, paminėti Kardinalas Mindszenty, Mgr. Joseph Beran ir Mgr. Louis Stepinac.

"Mes sudame dideles viltis sv. Rožančiui, kad būtų išrautos visos blogybės, žeidžiančios mūsų laikus. To nesiekiame nei jėga, nei ginklais, nei jokia kita žmogiška galybe, bet per maldas gauta Dievo pagalba, taip galiną, kaip Dovydas su savo laidine; Bažnyčia galės pasipriešinti pragariškam priešui, kartodama to jaunuoio žodžius: "Jūs išėjote prieš mane su kardu, ietimi ir skydu, bet aš ateinu prieš jus Dievo vardu, ir visa iš daugybės pamatys, kad Viešpatis nesaugoja nei kardu, nei ietimi".

Ingruentium Malorum yra jau 22-ji Pijaus XII-jo enciklika. Priešpaskutinioji enciklika, pasirodė tik keturiomis dienomis anksčiau už šią. Toks skubus sv. Tėvo reagavimas į laiko įvykius, rodo nepaprastą mūsų gyvenamojo momento rimtumą. Paklausykime mūsų Vyriausiojo Ganytojo raginimų ir suintensyviname savo maldas ir pasiaukojimus už kenčiančius, o ypačingai už mūsų Brangią Lietuvą.

Vikt. Skilandžiūnas.

LIETUVIAI SIDABRO ŽEMĖJE

Tai buvo prieš ketvirtį šimtmečio. Vienas į Ameriką atvykęs lietuvis važiuojo su palydovu tramvajumi. Žiūrėdamas į priekais sėdintį negrą, jis juokais pasakė savo palydovui:

— Jei tas negras būtų mandagus, tai man, senam žmogui, užleistų savo vietą.

Negras greitai atsistojo ir grąžia lietuvių kalba paprasė aną lietuvi sėdintis.

Tai įvyko Chicagoje. Mat, tas negras, dirbdamas pas lietuvius, išmoko lietuviškai. O šiais mūsų nelemties laikais lietuviškai gali išgirsti Korėjoje ir Indokinijoje, kur mūsų tautiečiai, gindami žmonijos laisvę, jau ne vienoje vietoje tas tolimas Azijos žemes nuadažė lietuvišku krauju. Jų rasi ir karštojoje Afrikoje, ir Australijoje tarp kengūrų. Amerikos kontinentu vargu ar rasi valstybę, kur kas nors iš netyčių neprabiltų lietuviškai.

Sidabras iš purvo ir rūkų

Pietų Amerikoje nuo plačiosios La Platos upės (ispaniškai: la plata — sidabras) iki šaltosios Ugnies Žemės rasi išmintų pėdų, išmintų lietuviškos kojos. Čia yra Argentina — sidabro kraštas (isp.: argentino — sidabrinis). Jei tas vardas yra kilęs nuo purvino La Platos upės paviršiaus ir jos pakraščius dengiančio baltos rūko, tai dar negalima sakyti, kad visa Argentina būtų tokia purvina ir rūkų pridengta.

Purvo, teisybė, čia užtenka, bet ant to purvino juodžemio banguoja puikiai kviečių laukai, rūko drėkinamos lygumos gausios nesuskaitomos gyvulių kaimėnės.

Jei nuklysi į Patagonijos "pam pas" (stepes), kur raiti piemenys ir didelis būrys šunų saugoją daugybę avių, rasi lietuvių Šlapelius. Jie net nežino, kiek turi tu neprotų gyvulių. Senieji Šlapeliai jau mirę, bet jų vaikai kalba lietuviškai ir neklusnias avelės keikia lietuviškai... Avis čia parduoda ne pagal skaičių, bet valandomis! Tai yra, kiek avių per valandą išbėga pro tam tikro pločio vartus.

Pavaižavys ir pati P. Amerikos smailgalis, Ugnies žemė, sutiksi misionierių saležietį kun. Pusčių ir dr. A. Laučį su žmona. Dr. Laučis pavaduoja Rio Grande miesto ligoninės direktorių. Prie Čilės sienos Kordiljerų kalnuose prie elektros stoties statybos dirba inž. D. Namikas. Kiekvienoje kurortinėje vietoje gali apsisoti lietuviškam viešbuty.

Kultūriniai lietuvių centrai
Tačiau iš netoli 30 tūkstančių Argentiniečių gyvenančių lietuvių tik maža dalis yra nuklydusi į tolimas provincijas. Daugumas gyvena sostinėje Buenos Aires ir jos priemiesčiuose. Nemažos kolonijos yra taip pat Rosario, Belisio ir Kordobos miestuose. Dėl to tik šiose vietose ir yra įvairūs lietuvių kultūriniai centrai. Kitur tik viena šeima užėina pas kitą retkarčiais pasikabėti lietuviškai.

Buenos Aires ir didžiausias jos priemiestis Avellaneda, yra visos lietuviškos širdis. Iš čia teka lietuviškas kraujas, — kultūra, menas, religiniai patarnavimai, — ir kitas vietas, kur tik yra lietuvių. Čia yra lietuviška papirpija, kuri turi savo mokyklą ir

(Bus daugiau)

P. Brakas.

Latvijos atvadavimo komitetas

— Londonas. — Liepos mėn. 30-31 dienomis Londone įvyksiamame Europos kraštų latvių centro komitetų atstovų suvažiavime, dalyvaujant Latvijos įgaliotam min. D. Britanijoje p. K. Zarinš, įgal. min. JAV p. J. Feldmans, įgal. min. Prancūzijoje p. Grossvalds ir įgal. min. Italijoje p. Spekke, išrinktas bendras Latvijos Atvadavimo Komitetas su būstine Londone. Prezidiumą sudaro trys nariai, visi trys gyvenantieji Anglijoje.

— Malajai. — Malajuose susiorganizavo nauja partija, nusistatiusi siekti visišką krašto nepriklausomybę. Malajai yra Britų kolonija, labai turtinga gumu ir švinu.

Argentinios žemėlapis su vaizdais, pažymintiais atskirų sričių ūkio pobūdį.

Čia lietuviško laikraščio "Laiko" redakcija, kuri informuoja nesugadintomis žiniomis iš lietuviško pasaulio. Čia įvairių tautinių minėjimų ir pasilinksminimų vieta. Pastaruoju metu lietuviška papirpija organizuojama ir Rosario mieste.

Lietuviškos organizacijos

Lietuvių emigracija į Argentiną yra jauna. Siekia tik 20-25 metus. Organizuojamas nėra labai geras. Tačiau yra įvairių organizacijų apimančių visas sritis.

Už Lietuvos laisvę ir vardą jau 11 metų kovoja Lietuvai Išlaisvinti Centras. Jis ruošia tautines šventes ir minėjimus. Viešiuose laikraščiuose skelbia atitinkamas rezolucijas, protestus prieš Lietuvos okupaciją. Moterys ir mergaitės susibūrusios į "Birutės" dr. J. Gražiaus vaidinimais pasižymi Jaunimo Dr. J. A. savo vaidintojų būreliu. Daugiau kaip 20 metų "Sv. Cecilijos" choras giesmėmis bažnyčioje ir koncertais salėse gaivina lietuviškos dainos meilę. Čia gimę jaunimas turi Vyčių Sąjungą. Paskutiniu metu baigiamą organizuoti PL Bendruomenė, kuri jau turi 5 apylinkes. Kitos apylinkės dar gimimo padėty. Tremtinių įkurtas Tautinis Ansamblys per porą metų atkreipė į save lietuvišką kolonijų dėmesį savo meniškai išplodomis dainomis ir tautiniais šokiais. Skautų Brolija palaiko gyvą lietuvių jaunųjų lietuvių sielose.

Dvi savišalpinės organizacijos, — "Susivienijimas ir Lietuvių Centras", — ilgą laiką buvo komunistinėje įtakoje, bet paskutiniu metu pradeda grįžti į lietuvišką kelią ir dalyvauti lietuviškoje veikloje. Kituose miestuose, kur yra daugiau lietuvių, yra taip pat dažniausiai po dvi savišalpos draugijos. Ten, viena yra raudonųjų, o kita grynai lietuviška. Tik Rosario mieste jau yra įsteigęs PLB skyrius.

Tenka pasidžiaugti, kad visose šiose organizacijose pradeda atbusti tautinė sąmonė ir vis daugiau pastebima "atsivertimai". Nors dažnai tie atsivertimai yra iš baimės ar nusivylimo, tačiau nemaža, iš nesupratimo pakliuvę ir tuos spąstus, nuosirdžiai nusi-grėžia nuo raudonųjų stabų.

Su viltimi į ateitį

Argentina yra dar žalias kraštas. Reikia dar daug rankų ir kapitalo, kad turtingi šio krašto plotai savo turta, slypintį žemės viduriuose, atiduotų žmonijos naudojimuisi. Čia yra žibalo versmų, ir akmens anglių, ir gežies rūdos, ir marmuro. Pagaliau mėsos ir duonos eksportu Argentiną jau dabar stovi antroje vietoje pasaulyje. O sukulturnis ūkis ją galėtų lengvai padaryti pirmąja šioje srityje valstybe. Užtat ateiviams, kurie moka kokį amatą, čia yra lengviau prasimušti, negu kituose kraštuose, kur didieji fabrikai nestubia mažaisios dirbtuvės. Ne vienas senosios kartos lietuvis jau turi gana didelius fabrikus, kurių vertė siekia virš kelių milijonų pesų. Net tremtiniai, kurie atvyko tik prieš tris metus, ne vienas įstaitė geras dirbtuves, pasistatė namus. Nors anksčiau aplinkybės nebuvo tokios palankios, bet lietuviai savo darbštumu ir taupumu pralenkė daugelį kitų ateivių. Daugumas turi nuosavus namus, kurie savo darželiais išsikiria iš vietinių.

Pastaruoju metu lietuviai savo vaikus pradėjo leisti ne tik į vidurines mokyklas, bet ir į universitetus. Nutautimas čia buvo žymiai jaučiamas. Tai buvo kalta tėvų nesupratimas, inteligentų trūkumas, savos bažnyčios neturėjimas. Dabar pradeda užgulti bent iš dalies ir ta žaizda. Aukštesnius mokslus eidami, lietuviai vaikai pradeda labiau domėtis ir savo kalba, savos tautos praeitimi, savomis organizacijomis. Tas daugiau vilčių duoda ir ateičiai. Sieniams iš žemės paviršiaus išnykus, neišnyks visiškai lietuviškumo pėdsakai. Galima tikėtis, kad išmušus lemtinąjį valandą mūsų tautai bus dar papildomų jėgų ir iš šio krašto. Nors dalis ir nubirės, bet užtat savo tautai ištikimi liks kaip tik patys stiprieji ir mažiausiai svetimų įtakų sugadintieji. Tokie savo tautai tarnaus tiek materialiniais, tiek dvasiniais turtais.

A. Dainotas, Argentina.

IŠ PAVERGOTOS TĖVYNĖS

Veda ALMUS

Tėsinasi dėl statybų

Praėjusioje numeruose mes pateikėme keletą vaizdų kaip vyksta "didinga tarybinė statyba sužydėjusio mūsų tėvynės". Dėl to visko rugpjūčio 10 d. LTSR Statybos ministras J. Maniūšis pyle atsakymą "Statyti greičiau, geriau ir pigiau". Eš, statoma tiek daug tik broliškujų respublikų neapčiuopiamai didelės talpos dėka. Visos mašinos ir medžiagos tik iš ten teplaunkiančios. Statybos ministerija savo planus įvykdžiusi net 160% (tik kažin iš katro galo?). Gerus rezultatus pasiekę Valstybinis Statybos trejetas, kurio valdytojas, esąs drg. Mažuchas, o vyr. inžinierius drg. Izraelis... Bet po pirmųjų eilučių skambesio pasigirsta duslesni tonai. Vilniaus Statybos trestas ir kiti teįvykdę pirmojo pusmečio planą 84%, o savikaina pakilusi 24%... Už plano neįvykdymą, neūkiškumą ir statybos darbų kainos pakėlimą Statybos ministerija atleisusi drg. Patroką (ne Mažuchą ar drg. Izraelį!)... Valstybiniame Statybos trete No. 1 iš 70 turimų mašinų į darbą teįsėina vos 35 sunkvežimiai. Visiškai nesą statybinių darbų organizacijos. Nieks niekuo nesirūpina... "Visos mūsų statybinės organizacijos turi nedelsiant pradėti kurti industrinę bazę ir visų pirma sukurti centrinius mazgus betonui ir skiediniams paruošti, centralizuoti atskirų betono ir gelžbetonio detalių gamybą... Visa eilė trūkumų yra ir pačioje Statybos ministerijoje... ypač planavimo, gamybinio ir techninio darbų skyriuose... Dėl užsakytojų kaltės labai susitrukdo statybų dokumentacija". Paskutiniū laikų tuo ypač nusikaltusi Švietimo ministerija, kuriai nepristačius dokumentacines medžiagas, susitrukdyti visos eilės mokyklų statyba... Dėl Mėno Reikalų valdybos kaltės išties pusmetį nebuves sutvarkytas LTSR Dramos teatro statybos finansavimas. Tai labai sutrukde statybą. Tokių pavyzdžių draugas ministras, esą, galėtų pateikti ir daugiau.

Statybos medžiagų trūkumas buvęs taip pat didelis, tvirtina drg. Maniūšis. "...per visą pusmetį statybinių organizacijoms labai trūko visokių taip svarbių medžiagų, kaip plytos, miško, kalkių... Projektavimo organizacijos dar vis nepatenkina išaugusių statybos reikmių. Projektai dažnai būna labai žemos kokybės. Štai, pav., "Pergalės" kino teatro projektas (arch. Ripa) buvo laike statybos kelis kartus pakeistas. Atskiri fasado elementai buvo keisti dešimtis kartų... Tą patį galima būtų pasakyti ir apie mokslinekų namų bei LTSR dramų teatrų projektus. Žemos kokybės yra ir Architektūros Valdybos išleisti tipiniai gyvenamųjų namų projektai".

Dėlto drg. Maniūšis, nors ir netiesioginiai kaltina Politechnikos Institutą, kuris išleidžia tokius inžinierius, bet neprisimena, kad profesoriai privalo praleisti beveik be egzaminų komjaunuolius. "Institutas turi parengti ir įdiegti statybos mokslinekų technologiją, gildinti klausimus, susijusius su naujų statybinių medžiagų panaudojimu, duoti pasiūlymus dėl metalo" ir tt., skelbia drg. Maniūšis, matyt šį kartą pamiršdamas, jog "visa priešakinė technika ateina iš broliškujų respublikų".

Kritikuotos ir vietinės Tarybos

Belousov užsiuolus komunistus, drg. G. Bacharov, LTSR prokuroras, įspėjo vietinių tarybų deputatus, jog apsilėidimas sesijas šaukiant ir jose dalyvaujant gali turėti rimtas pasekas, nes tuomi "darbo žmonės neįtraukiami į valstybės valdymą". Į Vilniaus miesto tarybos posėdį dažnai neatėina iki 109 deputatų.

Daugelis deputatų, kaip drg. Semunytė, posėdžiuose nebūvę 13 kartų! Draugas Stalinas gimus moko stiprinti Tarybų valdžią ir drg. Bacharov duoda pasukinių įspėjimą!

• Liepos 2 d. Vilniuje gastroliavo Gruzijos Šokių Ansamblis.

• Turimomis žiniomis, liepos pabaigoje Vilniuje "ankstyvai mirė" Medicinos Fakulteto studentas, Universiteto komjaunimo komiteto narys M. Gutmanas. Sovietų tarnai jau nekartą skundėsi univ. "buržuaziniams nacionalistais", kuriuos reikia "su šaknimis išrauti". Atrodo, jog pastarieji taip pat "rauna" kaikiurius per daug aktyvius komjaunimo aktyvistus.

• Šių metų pradžioje Vilniuje pasirodė amerikoniškų taksijų automobilių nevykusi kopija. Jie daug mažesni ir nevalyvesni. Net 16 vietų juos galima rasti Vilniuje. Kas jais gali naudotis, specialiai nepažymėta. Ryškiomis rai-

dėmis tačiau taksiuose užrašyta: "Reikalaukite kvitų". Taksistai didelis dalykas! Jų stovėjimo vietoj atskiras užrašas skelbia: "Informacijos dėl iškviemio ir naudojimosi tvarkos gaunamos telefonu 2-11-72."

• Šiuo metu LTSR laikraščiai, šalia tėvo ir mokytojo, kiekvienam straipsnį baigia "Tegyvuoja mūsų vadas ir mokytojas, genialusis karvedys, Tarybų Sąjungos generalisimas Stalinas".

• Lietuvos geležinkeliai išimtinai rusų rankose. Rodo medalių ir ordenų sąrašas, suteiktų jų tarnautojams. Lenino ordiną gavo pats geležinkelio viršininkas A. R. Kozuchovsky.

HAMILTON, Ont.

Pobūvis P. Vaitoniui pagerbti

Laimėjusiam Kanados šachmatų meisterio vardą, Povilui Vaitoniui pagerbti KLB Hamiltono Apylinkės valdyba, padedama vietinių lietuviškų organizacijų, rugsėjo 15 d. surengė gražų pobūvį-vakarą.

Vakarą atidarė p. J. Mikšys, pasakydamas trumpą įžanginę kalbą. Į garbės prezidiumą pakviesti gen. konsulas min. p. Gylys su ponia, P. Vaitonis su ponia ir Hamiltono lietuviškų organizacijų atstovai.

Min. Gylis tikrai nuoširdžiai pasidžiaugė dideliu mūsų tautiečio laimėjimu.

Sveikino: Bendruomenės vardu — jos pirmininkas St. Naiskas, parapijos — kun. Dr. J. Tadarauškas, sporto klubo "Kovas" — Brechmanas, katalikių moterų — G. Kazemėkienė, "Aukuro" — Stasevičius, ateitininkų — Matkevičius, skautų — Z. Laugalys ir šeštadieninės mokyklos vardu — J. Mikšys.

Vaitonis visiems sveikinuosiems padėjo, ta proga, papasakodamas keletą būdingesnių dalykų iš šachmatų turnyro eigos.

Oficialioji dalis baigiama įteikimu laimėtojų dovanos, kuri, kaip vakarienės metu paaiškėjo, buvo šachmatai, o jų dėžutėje įgraviruoti vardai organizacijų, prisidėjusių prie šio vakaro rengimo.

Meninė vakaro dalis, kurią atliko mokiniai, "Aukuras" ir kvar-

tetas, buvo labai trumpa.

Programai pasibaigus pradėti šokiai, kuriems grojo su papildytą statūtu (p. Prijeigauskas — saksofonu) lietuviškas orkestras "Aidas", šį kartą maloniai nustebinę ir sužavėjęs šokėjus.

Oficialiesiems programos dalyviams buvo staigmena — puiki p. P. Vaitonio garbei paruošta vakarienė, pasižymėjusi tortų gausumu ir įvairumu. Deja, šeiminkinių pavardžių neteko sužinoti. Į šį vakarą atsilankė apie 250 hamiltoniečių.

Šeštadieninė mokykla

pradėjo trečiuosius savo gyvavimo mokslo metus labai sustiprėjusi rugsėjo 8 d. pamaldomis. Rugsėjo 15 d. — pirmoji diena mokykloje.

Šiais metais mokykla suskirstyta į 5 skyrius. Pakviesta naujų mokytojų, mokslo, pagal galimybę, sistematuojamas. Mok. vedėjo J. Mikšio teigimu, tikimasi, kad mokyklą lankys apie 80-90 vaikų, kas sudarys apie 95% visų Hamiltono lietuvių. Tuo tarpu buvo 71.

Aukos Tautos Fondui

Nuo š.m. liepos 22 d. iki rugsėjo 16 d. hamiltoniečiai suaukojo T'fondui per aukų dėžutę parapijos bažnyčioje \$17.86. Pinigų patikrinimo komisią sudarė St. Bakšys ir J. Svilas — TFKH Atstovybės nariai ir kvieisti iš visuomenės tarpo pp.Vl. Zauka ir J. Samušis. Sk. St.

SUDBURY, Ont.

Darbas kasyklose

INCO padidinusi darbininkų verbavimą, kiekvieną dieną lietuvių kolonija didėja. Daugelis tautiečių atvyksta iš didesnių miestų — Toronto, Montrealo ir kt. Šiuo metu yra virš 400 lietuvių, tikimasi dar daugiau atvyksiant.

Kas sekmadienį laikomos lietuviškos pamaldos, platinama spauda. Tautiniame, religiniame bei spaudos platinimo darbe uoliai dirba kun. Sabas.

Daugiausiai mėgstami kolonijoje laikraščiai — "Tėviškos Žiburiai", "Draugas", prenumeruojama ir kitų, bet jau mažesnis kiekis.

Darbų gavimo klausimas, atrodo, labai mažą problemą tesudaro, gal būt, kiek sunkiau su butais. Viengungiams butų užtektinai. Atlyginimas už darbą nuo \$1.43-\$1.56 paviršiuje, už valandą (smelteris, refineris ir kasyklų paviršiuje). Kasyklose tik pradedantieji gauna \$1.56½ valandą, o susipažinę su darbu ir įgiję kvalifikaciją — \$1.66. Popietinei pamainai pridėdama 4c, o naktinei 8c valandą. Dirbama 40 valandų savaitėje.

Dirbant tik už valandinį atlyginimą, persidirbti netenka, darbas visai nesunkus. Norint uždirbti "bonus", tenka padirbėti sunkiau. Yra lietuvių uždirbančių, be valandinio atlyginimo, dar nuo \$0.50-\$2.00 "bonu" valandą. Mažiausias kasyklų atlyginimas \$12.50 i dieną.

Kiekvienas darbininkas ir šeimynariai, ligos atveju, registruoti į "Mėlynąjį Kryžį". Pusė mokesčio moka INCO, o kita pusė turi apsimokėti pats dirbantis. Artinantis žiemai, dalį žaliavų perėmus karo pramonei, darbams mažėjant, kas nesibaudo kasyklų, galėtų čia rasti darbo požemyje ar paviršiuje.

J. Kr-as.

KITCHENER, Ont.

Lietuviai dalyvaus parodoje

Lapkričio 26-27 d. Kitchener ruošiamoje parodoje bei jos metu vykstančiuose pasirodymuose pakviesti dalyvauti visos tautybės. Vietos lietuviai yra susirūpinę ir numato suorganizuoti tautinių šokių grupę ir kvartetą arba oktetą. Sudarytas komitetas, į kurį įeina: pp. Dargytė, Degutis, Čepaitis.

saulę prisiglaudęs.

Kai atvažiuodavo Bonarskiai pas Garliauskus į vašes, ir kai nubėgdavo Kastutė su Vaclovuku į šį kalmėlį, ji sudavdavo ties kapu, susimastydavo... rodos kokia ekstazė ją paguodavo.

Veidelis išbaldavo kaip mirusios, akelės nuklysdavo į dangaus erdves, apsimėdavo ašaromis, ir susiėmus rankelės, beveik visuomet tą patį ištardavo:

— Dievuli, pasigailėk... — ir taip vieną kartą Vaclovukas ir ją žiūrėdamas neįkrento ir paklausė:

— Kastute, ko Dievulis turi pasigailėti?

— Mirusiuji! — atsakė Kastutė.

— Kam reikia mirusiųjų gailėtis? Juk jie negyvi ir nieko negaivia. Tėvelis, kai mane čia atsiveda, visuomet sako, kad čia tik žemė. Kapas — tik mirusio atmintis.

— Taip, Vaclovėli, atmintis... bet, sielukė — gal atgailoja?... Girdi, kaip aplinkui medžiai ošia?... Dūsauja tos liepos?... Gal jos padeda sielukei vaitoti, kad mes ją išgirstume?

— Tai medžiai su sielomis dūsauja?

— Su geromis sielomis meldžiasi ir garbina Dievulį, su atgailojančiom — dūsauja. O blogos sielukės dega pragare, ir jų neišgirsta. Taip man sakė mano auklė Teresė.

— O ką tu darytum, kad sielukės neverktų? — paklausė liūdnas ir susirūpinęs.

— ... — po valandėlės ji paklausė:

— Vaclovėli, ar tu kada buvai dideliu kapinyne?

— Nebuvau. Tėvelis sako, kad ten per liūdna. Ir šį kapą sakė panaikinti, nes jis teikia neaukumą... ir, primena karo metu nukankintą vienuolį. Tėvelis su mama dažnai ginčijasi: tėvelis — kad panaikinti, o mamytė — kad ne.

— Žinai ką, Vaclovėli?... Jeigu aš būčiau tavo mamytė, — tėvėliui nusileisčiau.

— Ir leistum kapą sugriaut? Juk sielukė tuomet dar labiau vaitotų su medžiais ir verkų.

— Leisčiau kapelį užlyginti ir ant jo — pastatyčiau bažnyčią.

— Bažnyčia! Su varpais ir vargonais!...

— Žinoma. Tavo tėveliai labai turtingi! Jeigu būtų biednesni, galėtų pastatyti kryžių, arba stovylėlę. Tuomet medeliai oštų ir su sielukėmis melstųsi... O jei čia būtų bažnyčia... Tu būtum kunigėlis... Laikytum mišias už sielukas... Aš būčiau vienuolė... Priškinčiau iš sodo visokių gėlių... Atneščiau ant altoriaus... Ne, ne tik iš sodo. Kuop kalto tos gėlės ką pievose?... Jos mažytės, bet kvepia ir geros! Ką jos kalto, kad sodo visos neišsitenka?... Jos taip, kaip biedni žmoneliai, už mūsų rūmų: prastuose nameliuose... Man gaila tų gėlių ir tų žmonių...

— Kastute, tu manai būt gerai, jei aš būčiau kunigas?

— Žinoma, Vaclovėli! Guostum tuos žmonelius... Sakytum pamokslus... ir ne tik lielijas, bet ir tas pievų gėlutes pašventintum.

— Vaclovukui to tik ir reikėjo. Išvažiavus Bonarskiams, jis prilipo neatlaidžiai prie motinos. Nusiprašė ją į savo kambarėlį, pasodino, užkibo už kaklo abiejomis rankytėmis, ir pradėjo "slapčia" pasakoti, kad Kastutė jam sakė.

Pabaigęs kalbą, atleido rankutes nuo motinos kaklo, prieš ją atsistojo kaip prieš altoriaus Modaną, ir tiesiomis gyvomis akimis įsmigė į motinos akis, pareiškė:

— Mama, aš būsiu kunigas!

Motina sudrebėjo. Tokių kūdikio akių — ji niekad dar nematė. Prieš ją stovėjo aštuonių metų berniukas ir laukė jos žodžių.

Iš lietuviškojo pasaulio

nome Dr. Junį Valaitį, Dr. Rimvydą Sideravičių, Dr. Gražina Stulpinaite-Gayes ir kit.

Šiais mokslo metais Rytinėse JAV dar daugiau lietuviško jaunimo išilies į Aukštąsias Mokyklas. Keli išsikėlė net į Mississippi, tuo tarpu kai dauguma susispietė Niujorko ir jam artimiausiose kolegijose.

Worcesteris

Lietuvių priskaitoma iki 20.000. Kelios lietuviškos dirba teisme, kurių viena, Aukštutytė, jau aukštai pakilusi. Vaitkus dirba W. G. ir Telegram laikraščiuose, o radijo stoty dirba vėl vienas čia gimęs ir augęs lietuvis. Naujai atvykusieji tremtiniai čia jaučiasi, kaip namie. Prie visuomeninės veiklos kartu su naujai atvykusiais ypač reikiiasi Keršytė su motina, Pigagai, daug padeda naujesiems materialiai, Zubavičienė, kun. Vembrė. Jie bene daugiausia atsikvietė trem-

tinių, kurie jiems nuoširdžiai dėkingi. Kiti mūsų tautiečiai taip pat nemažai pasidarbavę ir dabar aukoja ir Vasario 16 gimnazijai išlaikyti.

Tautos šventė čia paminėta įspūdingai rugsėjo 8 d. Elks klubo gražioje salėje. Programą vedė Pauliukonis, paskaitą skaitė Luneckas, Pauliukonytė padėklavama baladė apie Kastytį, Meno Mėg. Ratelio choras padainavo eilę liet. dainų. Sugiedoti Amerikos ir Lietuvos himnai.

Worcesteriečiai, be to, transliavo T. šventės programą per Bostono Minkų radiją. Čia Bal. Brazdžionis skaitė paskaitą "Tautos šventė ir išeivis", o G. Pauliukonytė padėklavavo BernadoBrazdžionio eilėraštį "Prateitis ir ateitis".

W. liūdi netekę jauno, energingo veikėjo, Labdaringos Draugijos nario a.a. Morkūno, kuris rugsėjo 15 d. mirė po sunkios vidurių ligos, neatšigavęs po operacijos. Velionis kadaise buvo parvykęs į Lietuvą, Vilkaiviškį lankė mokyklą, vėliau grįžo į W., čia vedė ir sulaukė dviejų vaikų. Kurį laiką yra buvęs Vyčių kuopos pirmininkas.

Tremtiniai b. kom. rugsėjo 29 d. 7 val. v. šaukia visų tremtinių susirinkimą organizaciniais ir mokyklos klausimams aptarti.

Tremtinys Blaznelis, sužeistas fabrike, palengva sveiksta.

BOSTONIEČIAI, DĖMESIO!

Praešame, kad nuo dabar "T. Žiburius" Bostone mielai sutiko platinti "Žiburio" knygynas, The Light Press and Book Store, 355 E. St., So. Boston, Mass.

Ten galima gauti pavienių numerių ir užsisakyti naujai bei pratęsti prenumeratas.

"T2" Adm.

VOKIETIJA

• AZ. Mannheim ir Westf. Rundschau, Dortmund liepos 26 d., rašo, kad iš Lietuvos į vakarų Vokietiją grįžo 1351 rytrprieščių, iš kurių suaugusių buvo tik 600. Visi kiti vaikai, išbadėję džiovininkai.

AUSTRALIJA

Architektas Erdvilas Masiulis, baigęs mokslos Stuttgarte, atlikęs 2 metų australišką darbo prievolę, šiuo metu dirba Alexandrijos mieste, Australijoje, valdiskoje Statybos įstaigoje. Artimiausiu laiku numato persikelti į Čikagą.

Motina tylėjo.

— Mama, ar pastatysi man bažnyčią? Tokią kaip Kaune?... Ar pastatysi?... — kartojo.

Garliauskienė ištiesė rankas į kūdikį, apkabino jį visu glėbiu ir priglaudė prie savęs. Ašaros ritos iš džiaugsmo, kaip niekad, silejo sužė audra:

— Dieve! Ar aš verta?! Dieve! Dieve!... — vėl priglaudė kūdikį ir bučiavo... bučiavo jo veidelius, akis, galvelę... Paėmus mažas rankelės ilgai vartė, žiūrėjo... paskui pirštelius prispaudė prie lūpų ir masty:

— Ostiją jie kilos... Lies patį Dievą... Dieve! Dieve! Teesie Tavo valia!...

— Ašarota ir laiminga atsistojo. Ties kūdikio galvele suklustė kryžiaus ženklą, ir pažadėjo:

— Aš pastatysiu tau bažnyčią. Jei būsi jos vertas.

Tą naktį Garliauskienė neužmigo. Sidabro ražančius skambėjo jos pirštuose, mintys klūpojo Dievo altoriuose.

Paskum ji sekė vaiką. Jo veiksmus, jo poelgius. Pastebėjo, kad jis dingdavo popietėmis ir išėdavo taku po sodą.

Motina apsiėngusi prastutėliais kaimo rūbais, nusekė jį pievomis į mišką.

Miške, tarp pušų vainiko prie upelio, buvo aukštas su lygia viršūne kalmelis, čia stovėjo didelis akmuo apaugęs aukšta žole ir smilgomis, virš jo ošė ir mosavo medžiai, po juos tviskėjo žydri dangaus mėlynė.

Motina užsilėpusi už medžių, matė kaip vaikas čia atėjo. Atėjo susimastęs, bet paukščiukas pamatęs rankutėmis juos mojo, švilpėsi juos kalbino. Paskum išibėgėjęs užsuko ant to didelio akmens, ištiesė rankas į erdves, ir švelniu balseliu pradėjo šaukti:

— O, žmogau! Žmogau, klausyk, kaip paukšteliai čiulba, tai tau! Gėlės žydi — tau! Upės ir upeliai plaukia — dėl tavęs! Šie medžiai ir žolės siūbuoja ir ošia — tau... Klaupkis! Garbink Dievą! Nenusidėk!...

Gestavo rankelės, aidėjo visa giria balsėlis, ir motina suklupus prie pušies laimingomis ašaromis pilnė.

Niekam pasakyti tos laimės ji negalėjo. Šiuokštus ir žiaurus vyras, laisvo ir palaido gyvenimo į dvasinę lavybą nelinko ir jos nepakentė. Bandė ir vaikui skiepyti savo pažiūras, motiną nustumdams į šalį.

Ji kentėjo. Prisitaikė jo visokiam gyvenimui. Sildė kūdikio pasireiškusį jausmą, stiprino jį pavyzdžiais ir maldomis, slėpė ir saugojo nuo visko, kas galėjo jį pažeisti... Į pavojus pati krisdavo už vaiką, savo krūtine jį visur užstojo.

Augo ir brenė Vaclovas. Iš elementariųjų mokslų prasimušė ir į aukštuosius, bet seminarijų duris — tėvas jam buvo visur uždaręs.

Būtų galėjęs Vaclovas nepaisyti ir eiti savo keliu, bet laukė valandos — tėvo atsivertimo, kad ir jo ranka palaimintų, kad ir jo širdis nusektų ten, kur jis eis...

Kastutė jį gerbė kaip šventą idealą. Dievino jos nekaltumą ir skaistybę. Už rankelės ją vedžiojo tik ligi tol, kol maži sode bėgė.

— O jau nuo ten prie kado, kai šis pamatė Kastutės akis sujungtas su dangumi, nuo tada nedrįso palieti nė jos rūbelio. Nuo tada įprato jausti jos šventumą, nuo tada ji buvo jo tik aukščiausia ir kiti inspiracija.

Kai tėvas išbaldavo ir kai apimdavo beviltiškumą, jį išėdavo į sodą, ir nors nebuvo čia Kastutės, bet visi medžiai jam išėdavo jos esimą, jos šventus ir dorus žodelius. Net ir gėlės, rodos,

Gerai pasisekusi premjera

(Antano Rūko "Bubulis ir Dundulis" Montrelio lietuviškojo scenoj)

Neteko dar niekad matyti čia, Montrealyje, tokios gausios minios, ištroškusios lietuviško žodžio. Uždangai pakilus, aktorijų žodis tuojau surado kelią į klausytojų širdį, ir tasai kontaktas išliko gyvas ir gilus ligi spektaklio pabaigos. Vėra šį nepaprastą reiškinį ypatingai paminėti, nes jįsai ne vienam mūsų susirūpinusiam kultūrininkui sukėlė džiaugsmo. Kad tai būtų pradžia gražios ir nenykstančios tradicijos Montrealyje? Tada netektų būkštauti dėl merdėjančios tautinės sąmonės, dėl vargingos kovos už aukštesnį lygį mūsų meno, dūstančio diletantizmo potvynyje arba kasdienybės smulkmenose.

Nenuvylė Montrelio Lietuvių Dramos Teatras netikėtai gausaus žiūrovų būrio — spektaklis buvo aukščiausiai bet kokio mėgėjiškumo, buvo tikro, rimto teatro spektaklis. Toksai teigimas vertas dėmesio, nes scenoje buvo žmonių, kurie tikrai pirmą kartą pradėjo dirbti tikram dramai kolektyve. Jie neįskrito iš kolektyvo visumos, jie rimtai ir su tikru užsidegimu gyveno scenoje kartu su savo patyruisiais kolegomis. Ir svarbiausia, jie parodė žiūrovui, kad turi pakankamai talento būti Dramos Teatro nariais. Toji harmoninga visuma buvo pasiekta po ilgo ir kruopštaus darbo (Teatras repetavo "Bubulį ir Dundulį" apie pusę metų) ir tai ne tik Algirdo Dikino, šio pastatymo režisieriaus, nuopelnas, bet ir kiekvieno kolektyvo nario. Daugelį kartų mes skaitėme spaudoje, kad reikia įvertinti nemiegotas naktis ir sunaudotas jėgas, bet tenai dažnai buvo užmirštama prisiminti ar rezultatas buvo vertas nemigios naktų ir paukštų jėgų. Šiuo atveju nemiegotas naktis ir rūpestingą darbą verta prisiminti, nes rezultatas yra tikrai pažymėtinas — "Bubulis ir Dundulis" Montrelio lietuviškojo scenoj buvo tikrai meniškai ir visais atžvilgiais išbaigtas spektaklis.

Pradžioje norisi sutoti prie dviejų pavardžių: A. Dikino ir K. Veselos. Jie abu kukliai pasislėpė už kadaise Detmolde pastatytos pirmosios šio veikalo premjeros, paskelbdami, kad ir veikalo režisūra sekusi pagrindiniais bruožais detmoldinio Jurgio Blekaičio pastatymą, ir scenovaizdą spręstas iš esmės panašiai, kaip dail. Andriusio Detmolde. Šios recenzijos autoriui neteko matyti veikalo pastatymo Vokietijoje, bet norėtusi pastebėti, kad kiekvienas naujas pastatymas negali būti pirmojo kopija jau vien dėlto, kad tai yra techniška neįmanoma atlikti. Kiti aktoriai nenoromis suteikia spektakliui kitą interpretaciją, kito dailininko ranka kitaip atlieka scenovaizdą, kito režisieriaus akis kitaip seka vyksmą ir pabrėžia kitas sceninės tikrovės stambmenas ir smulkmenas. Taip, be abejonės, ir šis spektaklis buvo sukūręs kitą meninę tikrovę scenoje, ir tai patvirtino žmonės, matę tą patį veiklą Vokietijos scenoje.

A. Dikinis tokiu būdu pirmą kartą (jėi neskaityti A. Gustaičio "Šilkinių pačių") režisavo dramą spektaklį. Jo kolektyve buvo žmonių, kuriems turėjo būti suteiktos elementarinės žinios apie vaidybą, apie komplikuoatą aktorius sugebėjimą perteikti sceninę, kitą tikrovę žiūrovui, apie taisyklingą žodžio apvaldymą ir pajautimą kito žmogaus, kuris turi gyventi nuo uždangos pakilimo ligi jos nusileidimo. Tikslai tokį darbą dirbę, gali įsivaizduoti, kiek darbo ir talento toks uždavinys reikalauja. A. Dikinis visa tai atliko. Ir atliko be priekaištų. Jo vadovaujami debiutininkai savo sceninį egzaminą atliko gerai, kaip kurie puikiai.

Ir Kazio Veselos laukė nelengvos uždavinys. Jis visiškai vienas turėjo išspręsti įvairias scenovaizdžio problemas, kurios dažnam patyrušiam dailininkui tikrai po ilgo ir sunkaus darbo pasiseka pakankamai išspręsti. Ir jis tai atliko tikrai skoningai, su tikro scenos dailininko skoniu ir sugebėjimu. Pagrindinės dekoratyvinės detalės buvo atliktos drąsiai ir užtikrintai, jų visų kompozicija buvo dar ir išbaigta. Pagrindinis tokio scenovaizdžio, kuris visiškai atitiktų pasakiškam ir žaismingam "B. ir D." charakteriui, bruožas buvo tinkamai supastas ir perduotas: kelios charakteringos detalės, sukeliančios visą kuriamosios tikrovės nuotaiką, bet nenutraukiančios vaizduojamosios aplinkos ir bereikalingą smulkmenų kumą ir grubų realizmą. Kazys Vesela mums pateikė tikrai pačias būtiniausias užuominas,

kurios turėjo padėti žiūrovui atbaigti vasariškai jaukų lietuviško kaimo peizažą. Jis jas pateikė ir kompoziciniai ir spalvingai gerai išieškotas sodrias ir charakteringas. Puikūs taip pat buvo jo sukurti kostiumai.

Po šių pastabų apie bendrą veikalo pastatymą, sustokime kiek ilgiau prie paskirų aktorijų. Abu pagrindiniai veikalo vaidmenys atliko patyrę aktoriai: Bubulį — Juozas Akstinas, Dundulį — Alg. Dikinis. J. Akstinas — talentingas, daug žadančių dainių aktorius — savo vaidmenį buvo išstudijavęs gerai. Jo jautri ir teisinga aktorius intuicija jam leido savo vaidmenį be jokių susvyravimų perduoti nuo pradžios ligi galo žiūrovui — vienišą, kiekvieno situacijoj pateiktą ir gyvą. J. Akstino sukurta Bubulis buvo šiltas, nuotaiingas, įtikinantis. Pažymėtinas sodrus jo balso tembras ir labai gera dikcija.

Alg. Dikinis — lygiai tokių pat didelių gabumų aktorius — tačiau visai skirtingas tipas. Jeigu pirmasai savo vaidmenis kiekvieną kartą scenoje, lyg ir naujai improvizuoja, — tai A. Dikinis yra juos iš lėto ir labai sistemingai užsifiksavęs, kiekvieną charakteringą smulkmeną, kurios galiausiai sukuria atbaigtą ir kiekvieno pozicijoje tvirtą ir

nesvyruojančią visumą. Dikinis mums parodė lėtą, užsispyrusį ir užtikrintą savim Dundulį, ir mes juo tikėjome ir gyvenom. Ir A. Dikinio tarsena aiški ir lietuvių kalba švari ir gryna.

Prie šių dviejų vaidmenų norėtusi pridėti dar viengungį Girdžių. Jam autorius yra suteikęs nelengvą uždavinį: būti scenoje visuomet tuo metu, kai tenka įtrigą suraizgyti arba ją atmegzti. Tai savotiška deus ex machina, apgauta lietuviška milinė. Be abejonės tai vienas sunkiausių ir neįkengiausių veikalo vaidmenų, nes daugely atvejų jau patsai aktorius (be veikalo autoriaus pagalbos) turi pateisinti savo buvimą scenoje. Šio viengungio ir veikalo dinamikos variklio vaidmenį vaidino Kazys Vesela. Ir, reikia pasakyti, jis mus nustebino. Tai pirmoji didesnė rolė, kurią jis įgyvendino šioje scenoje. Jis buvo ir šiltas, ir tikras, ir įtikinantis. Jo Girdžius — linksmas ir truputį graudus — mūsų kaimo poetas ir filosofas, nebebuvo neišvengiamas dramatinio vyksmo atributas, bet gyvas ir tikras žmogus, kurio kiekvienas žodis ir mostas pasiekė žiūrovą ir laimėjo jo simpatijas. Ir šio aktorius tarsena buvo be priekaištų.

Bubulio šeimininkės Rožės kiek sentimentaliai, bet labai dėkingai, rolę sukdė B. Dikienė. Aktorės vaidmenį kai kur padvelkė senoji mūsų sceninė motyva: pakeltas deklamatorinis tonas, statiška laikysena. Tačiau

akmenų laukuos. Ilustracija.

Akmenų laukuos.

Ilustracija.

ji lydėdavo jos akimis, o ten prie kapo, kur motinos pasiryžimu jau stovėjo koplyčia — tarytum dvelkė jos visos sielos maldavimas ir šaukė prie šventų kielikų:

— Vacloveli, arčiau... arčiau prie Viešpaties... Imk iš Jo taurę, ir saldink mūsų visų gyvenimą. Ruošk mums amžinąjam, nesibaigiančiam... Žinai, kad žemė — tik slenkstis, ir mūs laimę saldžiausią! Mes čia tik praeinamieji svečiai, kurių daug kas ir nemylė, ir nekėnia, bet žinai, kad yra vienintelė meilė ir geris — Danguje... Ir jis eidavo vis arčiau Viešpaties. Klūpodavo koplytėlės vidurį ir kartais naktį prie durų. Ir kai dabar salėj sukosi poros, kai jo tėvas lošė su kitais dvarininkais proferansą, jo mintys netikio šioj aplinkumoj.

Jis išėjo į Bonarskų sodą, nors ir daug menkesnį negu jo tėvų, bet ir čia visur Kastutės dvasia... Ten balta Dievo Motinos stovyla tviska mėnėsienoj... Toliau tūno Smūtkelis prie jazminų... Jis rymo vienišas tarp baltų žiedų, o šalia jo — tuščias suolelis. Sustoję Vaclovas ties pačiu Smūtkeliu ir susimąstė. Paglostė žiedais aplipusią saką, nuskyne jo mažą žiedeliu... pirmiau juos pakėlė ant delno prieš dangų, paskui paklojo prie Smūtkelio kojų kalbėdamas:

— Viešpatie, šiuos du žiedelius Tau kloju už save ir už Kastutę: pasiskau, Viešpatie, mus abu — Tavo aukščiausiai tarnybai. Maldingai atsiduso visi medžiai, sušniokė ir nulingavo liepų viršūnėmis vėjas, Kastutės kambario lange — įžibo žibūrys.

— Dukrelė, be tavęs nerimsta svečiai... — įžiebama šviesa pareiškė Kastutės motina. Ir kaip ji nustebo, kai Kastutė prieš ją stovėjo ilguose baltuose naktiniuose marškinuose... Su ilgais palaidais plaukais, kaip šventa Agnietė... Išbalusiam veide dar matėsi drėgnos ašarų, rankose turėjo mažą kryželį.

Baliaus rūbai, kuriuos prieš keletą valandų Bonarskienė Kastutei išrinko, pūpojo sumesti ant kėdės ir blizgėjo sidabru, auksinė apyrankė gulėjo prie šventčiausios Marijos kojų.

— O, dukrelė!... — virpėdama iš susijaudinimo ir pravirkdama puolė prieš ją ant kelių motina, supratęs savo klaidas, kūkčiodama apkabino mergelės kojas.

— Motinėle mano... motinėle... kelkis, geroji... neverk... Matai mane vienuolę, tik kitokiam rūbe... Prie tikro rūbo — mažes nepilėdžia, bet siela ir šiame išsitenka...

— Nuo šios valandos, vaikel, viską tau leidžiu!... Gėda man, dukrelė! Štai, mane dengia puiki krintolina, o tavo?... Štai, mano rankoje vėduoklė, o tavo — kryžius. Gaila man! Kad aš ligi šiol trukdžiau tavo pasirinktą takelį!

— Tas nieko, motinėle, jis man pasidarė tik labiau brangesnis, daugiau suprantamesnis. Pakilo klūpojus motina, apkabino Kastutę, bet greit atitraukus nuo jos rankas — pakratė.

— Vaikel, aš beveik pirštus išsidūriau... Ar tu aštrinė nešioji? Kastutė tylėjo. Motina dar kartą patikrino, ir tiesa, ant gyno švelnaus ir jauno kūno po baltais marškiniais, buvo įvirus beveik ligi kraujo aštrus atgailos rūbas — aštrinė.

— Dukrelė, juk tu šventa... Neturi nuodėmių... Kam save taip baudi?... — Motinėle, nuodėmė ne tik manyj, bet visoj žemėj. O be to, nebūčiau gavusi nė Dievo malonių, kurias man dabar pažadėjote. Juk tai didžiausia dovana, už kurią maldausiu Dievulį, kad jums atsilyginti.

— Vaikel, jau tu ne žemės lūpomis kalbi. Ne man tave suprast. Renkis, ir eiva prie žmonių.

— Norėčiau valandėlį viena pasilikti: nepabaigiau maldų... Bet, kad išvengtų jums nemalonumo, tuojau einu...

— Dukrelė, aš likau prieš tave bėjęs. Nubluoko man visi svečiai... Tie valsai, tegu pasikeičia į maršus — tavęs išlydėdama į vienuolyną. Tą visiems pasakysiu.

— Nesislepiu, brangiausi! Būtų vienas malonumas, kad šis balius pavirstų į mano išleistuves... Turiu pasirinkus vienuolyną, kurio duris visuomet laukia, kaip motinos glėbys...

— Tad renkis, dukrelė, o aš einu į salioną ir viską sutvarkysiu. — Ačiū, motinėle, rengiuosi, tik ne šiais brangiais drabužiais... aš noriu kuklių ir tamsių... Ar leisite?

— Viskas tavo valioj. Štai pilna rūbinė... tave išleidis, nežinau, kas jais dėvės?

— Našlaitukams persiūsė. Mergaitėms išdovanosite. Be to, ir mamytė ne tokia sena, kad kai ką ir sau nepasiskirtute.

— Tu visuomet, vaikel, pataikai į širdį. Su šypsneliu ir nepaprasta nuotaika išėjo motina iš Kastutės kambario. Pasisaukus tarnus įsakė puošniausiai paruošti stalus... Paskui įkibus savo vyru į parankės, paprašė jį su šypsneliu į jo kabinetą.

Salėje skambėjo valsai, krykštavo juokas, Kastutė suklestėjus gelsvas kasas vainiku aplink galvą, apsilviko juoda suklele... Po ją ant krūtinės — paslėpė savo mylimą kryželį.

Vaclovas susimąstęs sugrįžo iš sodo.

Bonarskiai išėjo iš kabineto, nuėjo į salioną pas besilinksminančius svečius. Ir jie abu buvo linksni, bet žymu, kad prieš valandėlį jie verkė: jų akys buvo rasotos, ir truputėliai išraudė.

Sustabdė jie muziką... Valandėlį žvalgydamiesi tylėjo, paskui viską pranešė, kad ši puota išsivysto į "naują", beveik "nepasaulinę", kaip jie išsireiškė, bet ir nepaprastą ir netikėtą jų dukrelės Kastutės išleistuves — į vienuolyną.

Salione nuotaika pasikeitė. Visi surimėjo. Kastutės draugės subėgo į ratelį ir pradėjo kuždėti netikėta staigmena, drąsiausia Onutė — išsireiškė:

— Ar ne tikrenybė virto?... Juk mes ją pakūždomis visuomet vienuole vadindavom. Ji tam labai ir tinka! Atsimenat, kaip institute ji elgdavosi? Pasinkai, pasinkai ir pasinkai!...

— Nesakyk, nesakyk... Ko jau čia tas Vaclovas sukasi? — Nes jų tėvai labai geri draugai... tai kur gi vaikai pasidės?... — aiškino Onutė.

— Jūs žinote, kad Kastutė visai panaši į šventąją, — ipynė savo nuomonę Felicija. — Atsimenat, kas darėsi auditorijoje, kai ji vaidino šv. Agnietės rolę? Studentai ko nepasėlo! Buvo gatavi ją ant rankų nunešti ir ant altoriaus pastatyti!

— O... tai buvo prieš kelis metus... — įsikiso Grasilda. — Ji dabar jau ne tokia graži: studijos palaužė.

— Grasilda, pavydas kalba. E... gana! Jau mes jai nė viena neprilygim, — kirtė drąsi Felicija.

— Bus graži vienuolė, — pasidžiaugė Onutė.

— Grožis — tai dar ne viskas, — atsiliepė tyliausioji Filomena.

— Taktas, išmintingumas, dora ir kitos dorybės — išaugina sielą. Ar jūs pastebėjote, kad Kastutė šiomis dorybėmis žydėte žydi? Ji turi placią, didelę sielą, ji bus didelis žmogus.

— Gal ir tu norėtum būti tokiu dideliu žmogumi? — pajukė

bendras išpuolis buvo geras. Rožės charakterį aktorė perdavė sceniškai teisingai.

Jauna, pirmą kartą nemėgėjiško scenoj pasirodanti D. Dikinytė, labai jautriai ir jaunatviškai sukdė Bubulio dukters Radastos žaismingą ir nuotaikingą vaidmenį. Jos mergaitiškas šelmiškumas ir sentimentalumas buvo įtikinantys, neperdėti. Tai, ko jaunoji aktorė negalėjo nugaleti patyruosio aktorius sceninė rutina, ji įveikė savo igimtu jaunatvišku spinduliuavimu, jauno žmogaus entuziazmu.

Trečias šio veikalo moteriškasis vaidmuo teko taip pat pirmą kartą debiutuojančiai E. Gailevičiūtei. Jos aktoriški sugebėjimai yra tikrai pažymėtini. Našlė Agulė buvo sukurta pasigėrėtinai, su patyruosios scenos meninės polėkiu. E. Gailevičiūtės talentu abejoti netenka, iš jos gera sceninė mokykla gali išauginti puikią charakterinę aktorę. Tas pat pasakytina ir apie Saltekšnį rolę vaidinusį V. Sabalį. Ir šio, pirmą kartą išeinančio ir nemėgėjišką sceną, aktorius sugebėjimai prašoka vidutiniškumą. Tam tikras charakterines roles jis galėtų atlikti labai gerai. Žinoma, jam reikės atydziai padirbėti, kad pašalintų kai kurias, iš mėgėjiškos scenos paveldėtas, smulkmenas: pasinėsimą į nereikalingą šaržavimą ir perėjimus. Tačiau jis tai, be abejonės, lengvai galės nugalėti.

Gerai pasirodė taip pat A. Rusinas, vaidinęs Dobilą, Dundulio sūnų. Ir jis pirmą kartą išsina tikron scenon. Jis turi neabejotinų gabumų, moka kruopščiai ir sistemingai dirbti. Pažymėtinas sodrus jo balso tembras ir gera sceninė išvaizda. Tokią pat puikią sceninę išvaizdą turi ir V. Kerbelis, vaidinęs piršlį Tarulį. Ir jis savo pirmuosius žingsnius scenoje atliko gerai ir užtikrintai. Jo piršlys buvo imponantiška figūra, gal kiek perlėta ir perdaug statiška, bet žiūrovą įtikino ir laimėjo tuč tuojau jo simpatijas.

Apibendrinant aktorių pasirodymą, reikia pasakyti, kad patyrušieji aktoriai, visi be išimties, savo uždavinius atliko labai gerai, o jaunieji jų kolegos niekur neatsiliko ir sceninės harmonijos neardė. Pats veiklas praėjo su dideliu pasisekimu, tai paliudijo ilgas, karštas plojimas, ir gausybė gėlių, kurios buvo įteiktos aktoriams. Jos buvo įteiktos ir veikalo autoriui A. Rūkui, kuris buvo atvykęs specialiai iš Čikagos, pasižiūrėti savo veikalo

šiapus atlantinės premjeros. Jis buvo širdingai pasveikintas gausių žiūrovų ir prieš ir po spektaklio.

Kliuvo ir pačiam J. Šimkui

Ar jau galas ir šiam maurui? "Tiesos" liepos 29 numeryje partijos patikėtinis D. Roda, "Tiesos" politrukas, kritikavo J. Šimkaus 1951 metais išleistą knygą: "Tarybinė Lietuvių Literatūra", 130 psl., J. Baltušio suredaguota.

J. Šimkus palietęs tris revoliucines eras: 1918 metų, "Didžiojo Tėvynės Karo" ir pokarinis laikas. Roda sutinka, jog ši knyga buvusi labai reikalinga. Iki šiol "mes" nieko panašaus neturėjė. Bet "šioje apybraižoje randame keletą stambių trūkumų". Uždavinį Šimkus išsprendęs paviršutiniškai, suregistravęs tik faktus, apeidamas pirmiausiai, principinius, tuom svarbiausius tarybinės literatūros bruožus. "Tarybinė literatūra", rašo politrukas Roda, "vadovaujama komunistų partijos, pasiekė žymius laimėjimus prieš beidėjiškumą ir apolitiškumą, prieš buržuazinį nacionalizmą ir kosmopolitizmą... ir tt. Aprašydamas pokario laikų autorius to visko neiškėlė. Kad mūsų rašytojai nesugebėjo atskleisti "tarybinio patriotizmo proletarinio internacionalizmo", apdainuoti savo kūriniuose didvyriškuosius darbus mūsų puičiosios Tėvynės... Jis neteisingai įvertinęs K. Korsako eilėraščių, parašytą Maskvoj 1942 metais "Lietuvos žemėlapis", kuris buvęs ydingas, beidėjiškas ir apolitiškas. O partija juk kadai pasakiusi, jog tai didžiausias nuodėmės Apie LKP (b), VI suvažiavimą J. Šimkus teisėtaiš "dvieji eilutės, kai apie rašytojų susirinkimus bei pasitarimus rašo kur kas plačiau".

Roda varo toliau: "Lietuvių tarybinė literatūra grūdinosi kovoj prieš buržuazinius nacionalistus, triuškinio ir demaskavimo atskirus priešiškus elementus pralindusius į mūsų rašytojų šeimą"... Tačiau autorius neišsifiravęs tokių buržuazinių nacionalistų prasiškrubusių į "mūsų literatūrą, kaip Drazdauskas, Miškinis, Suckeveris ir panašūs", kurie vis prakišdave nacionalistinę ideologiją... "Kodėl autorius to nepadarė?... Autorius perdėtai vertino atskirų rašytojų kūrinius, be pagrindo išaukštino J. Simonaitytės kūrinius. Nepelny-

šiapus atlantinės premjeros. Jis buvo širdingai pasveikintas gausių žiūrovų ir prieš ir po spektaklio.

A. Žemaitis.

tai išgyrė J. Marcinkevičiaus kūrinių "Audronė Normantaite". Autorius laikuriuos rašytojus giria, nors jie darą tas pačias klaidas, kaip ir tie jo sukritikuotieji... J. Šimkus nuvertinęs A. Jonyną, J. Macevičių, V. Grybą, kurių kūryba nesanti tokia jau bloga. Šimkus paminėjęs visą eilę senųjų rašytojų, kurie "pastaraisiais metais nieko neraso, arba nieko gero neparasė". Prisiminęs, jog šis vadovėlis užpildytas didelę spragą mūsų mokyklos, Roda liepia Šimkui įsąmoninti "Pravdos" vedamąjį prieš "ideologinius iškraipymus literatūroje"...

Almus.

Kultūrinė kronika

Pr. Alšėnas, mūsų red. kolektyvo narys, švenčia savo 40 metų sukaktį. "Draugas" išspausdino ta proga ilgą paminėjimą.

Prof. A. Ramūnas-Propalskas, Otavos universiteto profesorius, grįžo iš JAV ir pradėjo darbą.

Prof. V. Jakubėnas ruošia leidinį "Lietuvos dainos Amerikoje" pagal prof. J. Balio fonogramas. Nurašyta apie pustrčio šimto dainų tekstų ir melodijų.

Sol. Algirdas Brazis, rugsėjo 11 d. dalyvavo Metropolitan operos kandidatų varžybose ir, be rodo, laimėjo nors oficialiai dar nepaskelbta. Atseit, be dviejų moterų, turėsimė ir vyrą — bari-toną — Metropolitan operos solistą lietuvi. Anos dvi jau yra pasitraukę.

Kun. V. Endriūnas, salezietis, iš Goshen, N.Y., persikėlė gyventi į Elizabeth, N.J. Jis ten dirbs saleziečių vedamąjį šv. Antano parapijoj. Visais Tėvus Saleziečių liečiančiais klausimais ir jų laikraščio "Saleziečių Žinios" reikalais prašome kreiptis į jį nauju adresu: Rev. Vincas Endriūnas, 240 South St., Elizabeth, N.J.

— Rašytojas Adolfas Mekas, po kelių mėnesių intensyvaus parengimo, gavo savaitę atostogų, kurias praleidęs pas brolių Joną Brooklyne, netrukus JAV armijos eilėse išvyksta į užjūrius. Buvo apdovanotas geriausio divizijos šaulio medaliu.

Dail. Vijeikis Čikagoje suorganizavo pritikomojo meno studiją "Advertising Arts Studio" vardu.

Redakcijai prisiųsta

Sakytas Ansis Pėteraitis, Surinkimai Prūsų Lietuvoje, Liet. Evangelikų Liut. Vyr. Bažnyčios Tarybos leid., fotokopinė mašinraščio spauda, 44 psl., 5 iliustracijos.

Lietuvių Evangelikų Liaudies Giesmės—Lithuanian Protestant Hymns, parinko ir harmonizavo muzikas Valteris Banaitis, kaligrafiniai paruošė Povilas Jasikonis, išleido "Jaunimo Ratelis", Liudvigsburg 1951, 56 psl. Kaina \$1, Vokietijoje 2 DM.

J. Jazminas, Moteris nuo kurios pabėgavo, Chicago, Ill., 1951, Spaudė Naujienos, Kaina \$1. Užsisakyti galima: Mr. Jasinskas, 84 Grace St., Toronto, Ont.

Skautų Aidas, 1951 m. rugsėjo mėn. Nr. 9, 24 psl.

JAU ATSPAUSDINTA IR PLATINAMA POEZIJOS ANTOLOGIJA Ž E M Ė

Žemėje telpa rinktiniai kūrinių: Juozo Kėkšto, Kazio Bradūno, Alfonso Nykos Niliūno, Vytauto Mačernio ir Henriko Nagio.

Antologiją redagavo Kazys Bradūnas, o studijinį (65 psl.) įvadą parašė J. Grinius. ŽEMĖ išleido "Lietuvių Die-nos", 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif. Knyga yra iliustruota ir atspausdinta dviem spalvomis. Kaina \$4.00.

Ja galima gauti pas leidėją, "T2" administracijoje ir pas šiuos "LD" atstovus Kanadoje:

Vyt. Aušrotas, 263 Havelock St. Toronto, Ont. Aušros Vartų Par. Sp. Kioske 377 Willibrod St., Verdun, Q. S. Bujokas, 1338 Downing St., Winnipeg. J. Krikščionas, 96 Wright Ave., Toronto, Ont. Jer. Pleinys, 113 Cannon St. E., Hamilton.

**MANN & MARTEL
REAL ESTATE**

1663 Bloor St. W. (pirmas sustojimas į vakarus nuo Dundas)

Didelis pasirinkimas namų lietuvių mėgiamose
distriktuose su neaukštais įmokėjimais grynais.

Mūsų firmoje dirbąs

V. MEILUS

mielai Tamstoms patars bei patarnaus kreipiantis
asmeniškai ar telefonu OL 2354.**Ottawa, Ont.**

Rugsėjo 8 d. Tautos šventę lietuvių bendruomenė minėjo sekmadienį. Iš ryto skaitlingai dalyvavo pamaldose, o vakare sueigė — arbatėlėje Rosary Hall patalpose. Turiningą paskaitą apie lietuvių tautos kultūrą skaitė Marija Ramūnienė. Bronė Raugauskaitė paskaitė iš patriotinės Tumo Vaižganto kūrybos. Po to jaukiai buvo praleistas vakaras prie arbatėlės, kurią paruošė A. Paškevičienė ir J. Buivydiene. Sueigai vadovavo bendruomenės pirmininkas inž. A. Paškevičius. Šis rugsėjo šventės minėjimas vietos bendruomenėje buvo ketvirtas iš eilės. Lygiai prieš trejus metus įvyko pirmas lietuvių susirinkimas ir buvo išrinkta valdyba. Tada lietuvišką bendruomenę sudarė 40 asmenų, bet greitai jų skaičius pašoko nežymiai virš šimto. Šis lietuvių skaičius krašto sostinėje nuo tada ir pasiliko, nors jo sudėtis yra jau keltą kartų pasikeitusi. Iš anų 40 pirmųjų yra likę tik penki ir trys šeimos senesnių imigrantų. Paskutiniai išvykusieji į Toronto tai Pranas ir Elena Ališauskai. Per trejus čia praleistus metus P. Ališauskas vargonavo per lietuviškas pamaldas, abu visada buvo nuosirdūs iniciatoriai ir pagalba lietuviškiems parengimams. Iš senesniųjų imigrantų ypatingo prielankumo ir pagalbos naujai atvykusiesiems yra parodę Augustinas ir Matilda Prancevičiai. Buto supradimas, darbo gavimas, vestuvių, krikštynų, mišnių bei pramogų paruošimas visada buvo M. Prancevičienės motiniškas rūpestis. Rūpestio ir džiaugsmo atvežiai naujai atvykusius Prancevičiai nuosirdžiai pagelbėdavo. Pažymėtina, kad tėvyne Prancevičius yra palikęs penkių metų amžiaus, o ji būdama šešių mėnesių kūdikis. Bet iš savo gimdytojų jie yra išmokę gražios lietuvių kalbos, daugybės dainų ir lietuviškų papročių.

— Federalinė Kanados vyriausybė šiemet suteikė atatinamą paramą vietos universiteto psichologijos fakultetui, kad paruoštų internus psichologinei vaikų klinikai. Tam paruošimui vadovauti pakviesta Dr. Agota Sidlauskaitė. Be to, ji jau nuo praeito pavasario universitete skaito vaiko ir jaunolio psichologijos kursą ir vadovauja klinikinės psichologijos seminarui. Ontario Provincijos vyriausybė pakvietė Dr. Ag. Sidlauskaitę skaityti paskaitas tėvams, mokytojams ir gailėstingosioms serims iš praktiško auklėjimo sri-

K. V.

TABAKO ŪKIAI PARDAVIMUI

Gera proga dabar pamatyti tabaką ir žemę po dreliaus nuėmimo. Yra įvairių ūkių pardavimui. Žmonės parduoda dėl ligos, senatvės, tingėjimo, divorso ir pan. Kreipdamiesi prašau pažymėti kokią sumą galite įnešti.

**CHARLES POCIUS
REAL ESTATE BROKER**

TILLSONBURG, ONT. Tel. 829 J.

Lietuviška Baldų Krautuvė"ATLANTIC CITY UPHOLSTERING CO"
Sav. J. Kamishaitis
899 BLOOR ST. W. TORONTO Tel. LO 1438Visų rūšių laikrodžius, puošmenas ir brangenybes
rasite 10-15% pigiau, negu kitur, pas**LAIKRODININKA**turintį 30 metų profesinę praktiką
Kalbų lenkiškai
M. MAJINA — 1187 DUNDAS ST. W. TORONTO**LIETUVIŠKAI KALBĄS KAILININKAS**Parduodami gatavi ir siuvami pagal Jūsų užsakymą kailiai.
Kailinių taisydas ir persiuvimas.
Duodama lengvam išsimokėjimui
BERGMAN FUR CO TORONTO
197 Spadina Ave. Prieš atėdami skambinkite: EM 4-6509**Kai norisi nusišypsoti****Naudinga apyvara**

Rytų Berlyno darbininkų susirinkime darbo ministerijos atstovai plynės darbininkams aiškina:

— Draugai, mes privalome gamybą pakelti iki aukščiausio laipsnio. Mes privalome pagaminti kuo daugiau plytų, privalome planą prašokti bent 80%. Plytas mes parduosime Italijai ir gausime citrinų. Citrinas mes pasiūšime. Danijai ir gausime sviesto (darbininkai ploja). Sviestą mes nugabensime į Švediją ir gausime pieno (darbininkai ploja). Plieną mes pervesime Sovietų Sąjungai. Bet taip pat neveiktui, draugai. Mes gausime molio ir galėsime plytų gaminti dar daugiau.

Darbininkai jau nebepluoja.

Rimtas argumentas

Manchesteris yra "Plikų klubas". Jo nariai kartą išsiuntinėjo daugybei moterų anketa su klausimu: "Kodėl Tamstai labiau patinka vyrai su ilgais plaukais?" Gautų atsakymų dauguma skelbė:

— Kadangi jie nėra pliki!

Dar blogiau

— Ar žinai, Tamsta, ką nors blogesnio, kaip vedybos be meilės? — klausia vedęs vyras.
— Taip. Meilė be vedybų, — atsako viengūnis.

Krašto moralė kyla

I vieno naktinio baro patalpas Hollywoode naktį įsibrovė vagis ir atplėšė kasos spintą. Rytą tarnautojai rado tuščią kasą ir vagies paliktą raštelį:

"Malonu pastebėti, kad visi banknotai buvo tikri. Atseit, krašto moralė pakilo!"

Ką pasirinksi?

Doyanokit, Malonus Pone. Ar negalėtumėt prisidėti su savo auka? Mes renkame nepataisomų girtuoklių namams išlaikyti.
— Mielai. Ką tamstos pasirinktumėt — butelį gero romo ar seno konjako? Galiu vieną arba kitą.

Norėjo papirkti

Viena Londono policininkė kartą sulaukė gatvėje automobilistą, pasukusį klaidinga kryptimi. Tas po trumpo pasikalbėjimo pasiūlė policininkę vestis. Ta betgi nesuvisvilijo ir protokolas buvo pasiūstas į teismą.

Teisėjas automobilistą nubaudė pinigine bauda ir atimti šoferio leidimą už tarnautojo gundymą.

**DANIEL D. STOKAL
B.A.**

**TEISININKAS,
ADVOKATAS,
NOTARAS**
Kalbų slavų kalbomis.
Room 204, 221 Victoria St.
office telef. PL 1753,
Res. tel. LY 5797

STANLEY SHOE STORE

Aukščiausios rūšies moterų, vaikų ir vyrų batai, normalaus dydžio ir platūs (EE—EEE)

1438 Dundas St. W. Toronto
(prie Gladstone)**Dr. WILLIAM J. ZINCHEIN
B.A., M.D., L.M.C.C.**

**GYDYTOJAS ir
CHIRURGAS**
Priėmimo valandos 2-4.30 ir 7-9 po pietų
386 Bathurst St. Toronto
Tel. WA 1344

Prityręs kvalifikuotas lietuvis laikrodininkas**STINSON'S JEWELLERY**

2186 DUNDAS ST. W. TORONTO

Taiso ir parduoda laikrodžius, žiedus ir visokias brangenybes
Garantuotas darbas ir prieinamos kainos
Krautuvė atidaryta kasdien iki 8 val. vakaro.

TEL. WA 6812

587 QUEEN ST. W. TORONTO

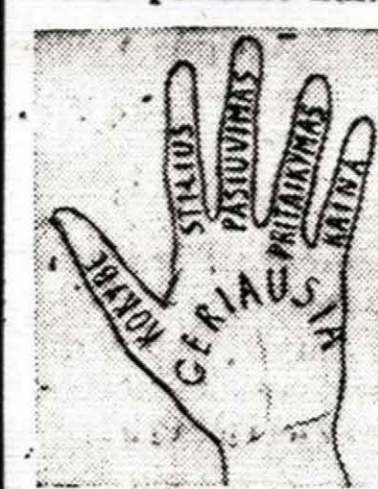
QUEEN WEST FURNITURE CODidelis pasirinkimas naujų ir vartotų baldų.
Dirbame pagal užsakymus baldų — chesterfield ir studio — kompleksus ir parduodame kilimus.

- lovų komplektai,
- suvamos mašinos,
- krosnys ir tt.

Kalbame rusų kalba

Amžinas romanas

Vienas New Orleano savaitraštis nuo 1915 m. spausdino tautos romano "Pavojingas meilės takas". Jo autorė neseniai mirė nuo senatvės romano nebaigusi. Vienas iš savaitraščio redaktorių nusprendė romaną tęsti. Jis tariasi rašęs darbo visam gyvenimui.

Mes perkame kur:**Moderni lietuviška
Vyriškų Rūbų Krautuvė**

Paltai ir kostiumai parduodami gatavi ir pagal užsakymus. O taip pat visi kiti apsirangimo reikmenys.

NUOLAIDA LIETUVIAMS 10%

Cia pirkdama pilną apsirangimą ir gavęs 10% nuolaidos, gali sutaupyti \$18.00 iš karto.

DERBY MEN'S SHOP2576 YONGE ST., TORONTO, ONT.
Telef.: HY. 9624.**AR JAU GAUNATE****"LIETUVIŲ DIENAS"**

modernišką, iliustruotą pasaulio lietuvių magazina?

Metinė prenumerata \$3.00 visame pasaulyje. Galima užsisakyti nuo bet kurio mėnesio.

Adresas: "LD" 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif., USA

Galima įsigyti paskirais numeriais ir užsiprenumeruoti pas šiuos mūsų atstovus Kanadoje:

Vyt. Aušrotas, 263 Havelock St. Toronto, Ont. Tel. LO.3647
Aušros Vartų Par. Spaudos Kioske — 377 Willibrord St.,
Verdun, Que.
S. Bujokas, 1338 Downing St., Winnipeg, Man.
J. Krikščiūnas, 96 Wright Ave., Toronto, Ont.
Jer. Pleinys, 113 Cannon St. E., Hamilton, Ont.

**Maistingiausias,
Lengviausias virškinamas,
Pigiausias maistas,**Turis visų vitaminų yra
PIENAS IR PIENO GAMINIAINaudokite visų rūšių gaminius vienintelės
ukrainiečių pieninės Toronte**ROGERS DAIRY**

459 ROGERS RD. — — Telefonas JU. 7193

LONDON FURNITURE COPilnas baldų pasirinkimas. Minkšti baldai—parduodami nauji ir atnaujinami seni.
Kalbame europ. kalbomis
875 Queen St. W. Toronto. Tel. PL 2010**D. HOLOTA REAL ESTATE**

Pirkimo — pardavimo
tarpininkas
496 Queen St. W.
(prie Denison Ave.)
Tel. WA 5232 Toronto

DANTISTAS

**J. A. GORCHYNSKI
B.A., D.D.S.**
312 Bathurst St.
Bathurst Medical Building
Telef. EM 3-6373 Toronto

"EUROPA" FOTO STUDIO

615 Queen St. W. Toronto
Mūsų specialybė vestuvinių,
šeimų nuotraukos ir spalvoti
portretai
Darbas pirmos rūšies

DANTISTAS

Dr. ELIAS WACHNA
Priėmimo val. 10-12, 2-6
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais priima taip pat 7-9 popiet
386 Bathurst St. Toronto
Tel. EL 6515

DR. F. TICKETT

Gydytojas
ir
chirurgas
Priėmimo valandos 2-3 ir 7-9 po pietų
11 Gore Vale Ave. Toronto
Telef.: WA 3754

SHIFF'S

**VALYMAS —
PROSAVIMAS —
PATAISYMAS —**
Kalbame lietuviškai
909 Dundas St. West. Toronto
Telefonas EM 4-6649

Dr. Chas. OKUN

DANTISTAS
838 Dundas St. W. Toronto
(kampas Euclid Ave.)

Priima vakarais pagal susitarimą. Tel. WA 9822

**AKIŲ SPECIALISTAS
L. LUNSKY. R.O.**

Pritaiko akinius visiems akių defektams. Iširia akių nervus, kurie dažnai sukelia galvos skaudėjimą ir nervingumą.
Kalbą slavų kalbomis
470 College St. W. Toronto
Tel. RA 3924

W. A. LENCKI, B. A.
Advokatas — Notaras

73 Adelaide St. W.
Room 322

Telefonas EL 3161
Toronto

RUDENS SEZONUI

- Koncertų programos,
- Pakvietimus,
- Vestuvinius kvietimus,

- Bilietus,
- Vizitines korteles,
- Įvairius blankus,
- Vokus,
- Atsišaukimus
- Ir kitus spaudos darbus

švariai ir greitai spausdina

„ŽIBURIŲ“ Spaudos Bendrovė

941 DUNDAS ST. W. - - TORONTO, ONT. - - Tel. EM. 3-4265

Priimami užsakymai paštu. - - - Atliekami linotipu rinkimo darbai

Dėmesio!!**"PARK RESTAURANT"**

1002 Dundas Str. W., Toronto. (Nuo lietuvių bažnyčios pora minučių kello, prie Montrose Ave. ir parko)

malonai kviečia mielus tautiečius atsilankyti ir paragauti skaniai, socialiai ir žemomis kainomis pagamintus įvairius valgius, skubiai ir mandagiai patarnaujant nuo 6 val. ryto iki 12 val. nakties. Taipgi turime išsineštinai pardavimų krautuvį kainomis įvairių maisto gaminių. Cia gausite ir nakvynę. — Iki pasimatymo — nuosirdžiai lauksime.

V. BUTRIMAS.

MARGIS DRUGS

JONAS V. MARGIS Phm B.

19 St. John's Road (prieš 3131 Dundas St. W.)

Parduodama Penicilin, Streptomycin ir kiti moderniški vaistai.
Paruošiami vaistai pagal receptus

Kosmetika: Yardley's, Richard Hudnut — Max Factor ect.

Telefonas

MU-9543

LAIKOMOS PALANGOS

TREJOS DEVYNERIOS

Telefonas

MU-9543

JEIGU NORITE NESIOTI GRAŽIAI NUKIRPTUS PLAUKUS
eikite į**LIETUVIŠKĄ KIRPYKLĄ**

867 DUNDAS ST. W. (prie Manning Ave.) TORONTO

Kerpame skubiai. Nesugaišite brangaus laiko.

Sav. Br. Pakėnas

UKRAINIEČIAI SAVININKAI**G. LUKE'S**

& Electrical Appliance Co.

797-799 Dundas St. W.

Toronto,

Tel. WA 9228 Tel. WA 9228

Parduodame

SKALBIAMAS MAŠINAS

DUODAME ISSIMOKĖJIMUI

Kas pirs šias mašinas, gaus 2-jų metų
garantią.

Jeigu norite pirkti virtuvę ar šaldytuvą, geriausiai pirkti fabriko

MOFFAT

Parduodame piano akordeonus

*

Norėdami elektros reikmenų ar sofų (chesterfields) paskambinkite mums ir mes pristatysime Jums į namus.

Pirmos eilės lenkiška rankinė Telefonas EM 3-0360

SKALBYKLA — WOODBINE HAND LAUNDRY

Rūbų valymas

Mes paimame iš namų ir pristatome. Kainos neaukštos

205 Euclid Ave. (prie Dundas St.), Toronto, Ont.

Duona, pyragaičiai, tortai

pristatomi į namus, skambinkite: LL 7445

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. Toronto

"Reiškite jausmus gelėmis" — skambinkite AD 1618

THE VICTORY FLORIST

Vestuvių puokštės, vainikai, dekoratyvinės gelės bei vazonai
Sav. A. MERKER 576 QUEEN ST. W. TORONTO

Užsisakykite anelis**PARLIAMENT FUEL CO.**

Savininkas W. WILSON

Telefonas RI 4411 143 Hamilton St., Toronto

Kainos nepakilo pas:

ART FASHIONS

didžiausiose Toronto kredito krautuvėse:
536 Queen St. W. ir 1153 St. Clair Ave. W.

Mes turime šimtus suknelių, apsiaustų,
kostiumų ir paltų. Geriausios rūšies ta
pacia žema kaina. Mes pagelbėsime
Jums įsigyti pavasario rūbus.

Pirkite patogiomis išsimokėjimo sąlygomis

Tel. WA 7537

Tel. WA 8497

TORONTO, Ont.

Mindaugo krikšto minėjimas

Toronto lietuvių kolonijoje numatoma rengti spalio mėnesio pabaigoje. Yra keliama idėja, kad šis tai psvarbus lietuvių tautme, bet ir tautinė, supažindinanti su Lietuvos krikštu ir kanadietiškąja visuomene.

Lituanistinės mokyklos veikla

Po praeito šeštadienio pamokų lituanistinės Toronto liet. parapijos Maironio vardo mokyklos mokytojai klebonijos patalpose turėjo posėdį, kuriame buvo nusistatytos šių mokslo metų darbo gairės. Šiais metais mokykloje yra penki skyriai, kuriems vadovaus mokytojai: kun. kap. B. Pavaišius, J. Gaižutis, M. Daukšytė-Gudaitienė, Pr. Vileniškaitė, Br. Mackevičius ir Vyt. Sinkevičius. Mokyklos vedėjas J. Gaižutis. Mokytojai yra labai susirūpinę lietuviškais vadovėliais. Tuo reikalu nutarta pasinformuoti knygų leidyklose. Taip pat iš anksto buvo tartasi Kalėdų eglutės pritaikinto vaidinimo reikalui.

Siuo metu lietuviškąją mokyklą lanko 102 lietuviai mokiniai.

Muz. a.a. A. Dvarionui paminklas

Po keturių mėnesių nenuilstamo darbo, susidaręs muzikui Antanui Dvarionui antkapio paminklai statyti komitetas savo gražų darbą numato užbaigti spalio mėn. 6 d. Tą dieną Toronto Vilties Kalno kapinėse bus pašventintas gražus paminklas. Antkapis yra padarytas iš juodo marmuro. Jo priekinėje dalyje yra išgraviruotas stilizuotas kryžius, lyra ir lietuviškas užrašas. Spalio 6 d. šventinimo iškilmės pradėdamos liet. par. bažnyčioje 10 val. iškilmingomis pamaldomis už velionio sielą, o po to bus sudaryta galimybė automobiliams nuvykti ir didesniai skaičiui lietuvių, norinčių asmeniškai pamatyti naujai pastatytą paminklą ir dalyvauti pašventinimo apeigose.

LES rengia šokius

S.m. rugsėjo 29 d., šeštadienį, YMCA salėje — 931 College St. W. — Lietuvių Evangelikų Susivienijimas rengia šokius. Pelnas skiriamas Vokietijoje likusiems tremtiniais sušelpiti. Šokiams gros 5 studentų kapela. Pradžią 8 val. vakaro.

LES valdyba.

Padėka

Už piniginę paramą, suteikusią man galimumą vykti į Kanados šachmatininkų primenys Vancouveryje, labai širdingai dėkoju Bostono, Čikagos, Niujorko, Brooklyno, Toronto, Vancouveryje, Winnipegio ir Hamiltono lietuviams.

Asmeninė mano padėka priklauso pp.: K. Merkiui, A. Keturakiui (Bostonas), J. Vilpišauskui (Brooklynas), P. Tautvaišai ir Vl. Karpuškai (Čikaga), K. Šapočkinui ir J. Lukošui (Toronto), E. Grajauskaitei (Hamiltonas), kun. Traškevičiui, J. Sližiui ir A. Danačiui (Vancouveris) ir kun. Mikalauskui (Winnipegas).

Kartu dėkoju visiems sveikinusiems mane su laimėjimu.

Povilas Vaitonis

Lietuviškoji radijo programa

nuo šios savaitės pradėsima transliuoti šeštadieniais 3-4 val. p.p., banga ta pati 620, CKTB siųstuvas St. Catherine's.

Ministeris pirmininkas St. Laurent

Toronto Apyl. LOK prisiuntė padėką už lietuviškos visuomenės sveikinimus, pareikštus Tautos šventės proga.

Torontiečių aukos

Apylinkės LOK praeitą savaitę padarė galutiną apyskaitą šių metų aukų rinkliavų Toronte.

Tautos Fondui surinkta 1404 dol. 34 ct. ir Vasario 16 d. gimnazijai — 327 dol. 25 ct. Žinoma, tai tik LOK vykdytų rinkliavų sumos.

M. Lietuvos Bičiulių d-jos susirinkimas

Rugsėjo 30 d., 4 val., lietuvių parapijos salėje šaukiamas M. Lietuvos B. dr-jos Toronto sk. narių metinis susirinkimas, kuriame, tarp kitko, bus valdybos bei revizijos komisijos pranešimai ir naujų organų rinkimai.

Praėjus vasaros atostogoms vėl tikimasi visa energija dirbti tiek remiant visokeriopai mažlietuvių bei jų tautinę kovą, tiek už dviejų mūsų tautos dalių geresniam pažinimui ir susigijimui mūsų būsimoj nepr. Lietuvoj. Todėl visi tautiečiai, kuriems mūsų tautos reikalai yra svarbūs, turėtų, nežiūrint pažiūrų skirtumų, prisiminti sau tos tautinės pareigos dalį. Tad kviečiame Torontiečių lietuvių atvykti į susirinkimą ir įsijungti į tą darbą.

Narių dalyvavimas būtinas.

MLB d-jos Toronto sk. V-ba.

Sokių vakaras

1951 m. spalio 6 d. Toronte Jūros skaučių laivas "Vandene" YMCA salėje, II-me aukšte, College ir Dovercourt gt. kampe, rengia jaukų sokių vakarą su pajavirnimais. Šokiams vėl gros mėgiamas ir modernus studentų orkestras. Įėjimo kaina tik 50c. Pradžią 8 val. vak.

Sesės širdingai kviečia visus skautus ir skautų bičiulius atsilankyti. Primename, kad bilietų skaičius ribotas. Prašome įsigyti iš anksto pas jūros skautes: A. Ropytę, KE. 6627 ir B. Petruilytę LO. 0513, po 5 val. vak., nes prie kasos gali neužtekti.

Nauja LAS vadovybė

Painiava šiuo metu su LAS. 6 psl. mes spausdiname trumpą LAS suvažiavimo aprašymą ir rezoliucijas. Tai suvažiavimas tos grupės, kuri neturi savo laikraščio. Antrasis suvažiavimas įvyko taip pat Toronte rugsėjo 15 d. Jis taip pat išrinko vyriausią vadovybę:

Garbės gynėjas Augustinas Kudžma, Montrealis;

C. Valdyba: Stp. Jakubickas pirm., St. Pociūnas pirm. pavad., Mik. Užemeckas ir Petras Paulelis nariai, Vyt. Lunys sekr. Kandidatai: M. Usvaltaitė ir A. Zilinskas.

Kontrolės kom.: J. Preikšaitis, A. Usvaltas, K. Vasiliauskaitė; kandidatai P. Polgimas ir J. Dilys.

Garbės teismas: Juozas Lukoševičius, Jon. Narbutas ir Vyt. Zilinskas; kand.: H. Valiulis ir Pr. Baltonis.

Mielus idėjos draugas

BIRUTĘ GRABAUSKAITĘ ir JUOŽĄ MAZEIKĄ, sukūrusius šeimos židinį, sveikinamė ir linkime saulėtų gyvenimo dienų.

Toronto Vyr. Ateitininkai.

Kalakutų balius

Spalio 8 d., pirmadienį, Padėkos Dieną, viršutinėje ukrainiečių salėje, 297 College St., rengiamas kalakutų balius.

Padėkos Diena Kanadoje yra valstybinė šventė ir tą dieną šime krašte yra paprotys rengti kalakutų vakarienes.

Tėvas Juvenalis Liauba, OFM išvyksta į Ameriką

Praeitą pirmadienį įvykusiame K. Liet. Kat. Moterų Dr-jos C. Valdybos posėdyje dalyvavo Dr. Jos Dvasios Vadas Tėvas Juvenalis Liauba OFM, kuris padarė pranešimą apie Amerikos Liet. Kat. Moterų S-gos veiklą ir jos šią vasarą įvykusi seimą. Seimo metu užmegsti glaudūs ryšiai su Amerikoje veikiančiomis kat. moterimis.

Šiame posėdyje Centro Valdyba pasiskirstė pareigomis: A. Užupienė — pirmininkė, K. Juozapavičienė — vicepirm. ir P. Abromaitienė — sekretorė. Ap-svarstyti aktualieji Dr-jos veiklos klausimai.

Po posėdžio, arbatėlės metu laikinai atsisveikinta su ilgesniam laikui į Ameriką išvykstančiam svarioms pareigoms kongregacijoje užimti. Tėvu Juvenaliu Liauba OFM, padėkojant už širdingą veiklą L. K. Moterų Dr-joje ir linkint nenuilstamai darbuotis lietuvių visuomenėje.

Arbatėlėje dalyvavo Hamiltono lietuvių parapijos klebonas kun. Dr. J. Tadarauškas, kuris tą dieną visuomeniniais reikalais buvo atvykęs į Torontą.

"TULPES" svetainė reikalinga virėjos padėjėja ir moteris namų ruošos darbams. Kreiptis: Svetainė "Tulpė", 994 Dundas St. W. Telef. ME. 9490.

PIRKSIU gerą foto aparatą. Siūlyti vakarais KE. 4703.

PARDUODAMAS vaikų vežimėlis geram stovy. 28 Rolyat St. — prie Dundas-Ossington. Telefonas OL. 2971.

Reikalinga patalpa

Toronto Lietuvių Meno Mėgėjų Grupėi reikalinga patalpa (didelė kambarys) repeticijoms. Skambinti PL. 3951. TLMMG.

Išnuomojamas kambarys be baldų arba su baldais vedusiu porai su teise naudotis virtuve. 28 Rolyat St. prie Dundas-Ossington. Tel. OL. 2971.

Išnuomojamas kambarys vienam asmeniui. Galima naudotis virtuve. 163 Emerson Ave. Telefonas ME. 4570.

7 Havelock Str. — prie College — išnuomojami 6-8 kambariai su 3 virtuvėmis, galima pavieniai ir su šeimomis, pirmenybė mergaitėms. Skambinti vakarais tel.: PL. 6755.

Išnuomojami du frontiniai kambariai II-me aukšte. Su baldais ir visais patogumais. 26 Churchill Ave., telef.: ME. 3319. Pageidautinos dvi mergaitės.

Vyr. Ateitininkų susirinkimas

Sekmadienį, rugsėjo 30 d., 5 val. po pietų, "Tėviškos Žiburio" patalpose įvyksta Toronto Vyr. Ateitininkų Kuopos visuotinas susirinkimas. Narių dalyvavimas būtinas.

Toronto Vyr. At-kv V-ba.

Serga St. Dargis

"Žiburių" spaustuves kasininkas St. Dargis Sv. Juozapo ligoninėje praeitą savaitę padaryta kojos kaulo operacija. Gydymas užtruks apie 6 savaites.

Dingo lietuvis

Rugsėjo mėn. 15 d. išvykęs į darbą negrįžta į namus Adolfas Ilminonis, gimęs 1911 m., aukšto ūgio.

Iš "Dainos" Grupės veikimo

Rugpjūčio 30 d. įvyko Grupės mėnesinis susirinkimas. Nors oras buvo labai lietingas, bet p. Aldonos Rusnienės seklyčia prisipildė dainietėmis. Vadinasi, tik gerų norų reikia, o prieš audras atsispiriama... Tikrai, tik dėka gerų norų ir nelaimėn įpuolusio artimo meilės "Daina" gyvena.

Buvo padėkos laišku ir kelias prašymų. Todėl pp. St. Matulevičienė, Staniūnienė prižadėjo sukrauti ir pasiųsti El. Krasevičaitę, esančią sanatorijoje, maisto siuntinį, o p. Kaveckienė, sukrauti rūbų siuntinį senelei Pupkienei. Abi Vokietijoje.

Susidarius didesniais kiekiais rūbų, nutarta juos išvalyti ir pasiųsti Diepholzo gimnazijai. Valymui savo talką suteikė p. A. Narbutas, o valymo išlaidas padėję apmokėti dainietė p. M. Pocienė. Šios siuntos sukvorumui ir išsiuntimui sudaryta komisija iš ponių: P. Samoškienės, Prankienės, Ališauskienės ir p-lės E. Garbuzaitės.

Rimtai susirūpinta metinio vakaro rengimu ir komisijon išrinkta ponios: P. Samoškienė, Ald. Rusnienė, St. Matulevičienė, W. Kundrotienė, O. Kavališkie- nė ir p. V. Abromaitytė.

Sekanti susirinkimui visas dainietės, maloniai užkvietė ilgametė narė p. W. Kundrotienė — 2 Bellwoods Park. Adresas yra klaidus, nes neturi vietos užrašo, todėl prašoma įsidėmėti: visoms yra žinomas Dundas ir Crawford St. tiltas. Einant tiltu iš Dundas į Queen St. pusę, tik perėjus til-

Lietuvis pigiai perveža baldus,

bagazą, prekes ir kit.

VEŽAMA IR Į PROVINCIJĄ.

Kreiptis:

235 Pacific Ave., Toronto, Ont.

Telefonas MU. 1214

Pirkite aprangą tik lietuviškoje rūbų krautuvėje

921 DUNDAS ST. W. "BELWOODS DRY GOODS"

Nuo Jūsų priklauso vienintelės lietuviškame rajone lietuviškos krautuvės pasisekimas.

SIŪLOME: vyrų, moterų ir vaikų aprangą pigiomis kainomis ir geroje kokybėje. Daug rudeninių mot. suknelių. Specialiai laikome vyr. vestuvinius europietiškus baltinius, krikšto sukneles ir priimame specialius rūbų užsakymus.

"BELLWOODS DRY GOOD"

921 DUNDAS STREET WEST, TORONTO

DIDŽIAUSIAS NUOSAVYBIŲ PASIRINKIMAS KANADOJE!

Jei nori pirkti namus (senus ar naujus), restoranus, krautuves, apartamentus ir kitokios rūšies įmones

kraipkis į

ERNEST RIDOUT Real Estate Ltd.

1172 BAY STREET, TORONTO. TEL. PR. 5761

Mandagus patarnavimas VOKIEČIŲ ir anglų kalbomis.

Prašykite H. TAMMSALU

Mūsų įstaiga HAMILTONE:

prašykite V. VARANGU

913 MAIN STREET EAST.

TEL. 9-4121

MONTREAL, Que.

Mokslo metų pradžia

Montrealio šeštadienio mokyklos iškilmingas atidarymas įvyko rugsėjo 15 d. Iškilmingose pamaldose, kurias laikė kun. Kubilius, dalyvavo daug vaikų, tėvų ir šiaip žmonių. Kunigas pasakė gražų pamokslą. Baigiantis pamaldoms iš jaunųjų krutinių išsiveržė "Marija, Marija"...

Siemet, tėvų komitetui pageidaujant ir mokytojams pritarant, viso miesto vaikai bus mokomi vienoje Willibrord — Verdune — mokykloje.

Po pamaldų įvyko vaikų surašymas, kurių užrašė virš 50.

Pereitą šeštadienį, rugsėjo 22 d. prasidėjo mokslo. Susirinko daugiau negu penkiasdešimt vaikų, kurie gražioje ir lietuviškoje nuotaikoje praleido savo pirmą mokslo dieną. Mokykla veiks reguliariai kiekvieną šeštadienį. Mokyklą veda vaikų mylimi mokytojai pp. Lukoševičienė ir Ališauskas.

Pereitą šeštadienį, lietuvių studentų orkestras Lituanica, surengė puikų šokių vakarą Aušros Vartų parapijos salėje. Dalyvavo nemažas būrys lietuvių, ir visi buvo patenkinti gražia muzika. Lituanicos orkestras vi-

šą šio vakaro pelną paskyrė lietuvių gimnazijai Diepholze, Vokietijoje. Iš tikro gražu, kai mūsų emigravęs jaunimas neužmiršta tremtyje likusių draugų, kuriems galbūt mokslo sąlygos yra daug sunkesnės, negu čia jiems ir padeda sušelpiti materialiai.

— Montrealio universiteto patalpose, Louis-Colin ir Maplewood gatvių kampe yra dantų klinika. Čia dantis galima sutaisyti žymiai pigiau negu kur nors kitur. Klinika atidaryta nuo 9 val. iki 12 val. ir nuo 2 iki 5 val. po piet., išskyrus šeštadienį popiet.

— Pereitą sekmadienį, 3 val. po pietų, visos Montrealio parapijos dalyvavo organizuotai ant kapinių. Visi aplankė Cote des Neiges kapines.

— Pastaruoju metu Montrealyje pasitaiko vis daugiau ir daugiau susirgimų. Daugelis lietuvių ligonių jau guli ligoninėse, bet tikimasi, kad visi greit pasveiks. Iš sunkiau sergančių yra p. Samuolienė, taip pat pereitą savaitę susižeidė A. Pylipaitis ir Simelaitis. Abu guli Western ospital prie Atwater. Pilypaitis guli Western division, o Simelaitis Eastern division.

Hamiltonas kviečia!

Šeštadienį, spalio 6 d., 8 val. vakarė,

Hamiltonė, Dainavos salėje

469 Bay Str. N. rengiamas turiningas

VAKARAS — KONCERTAS

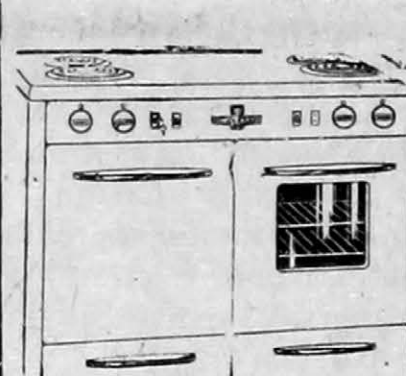
dalyvaujant žymiausioms Kanados Pabaltiečių muzikos pajėgoms.

PO KONCERTO ŠOKIAI IR BUFETAS.

Daugiau informacijų bus sekančios savaitės skelbime.

Dainavos salės Administracija.

Patarnauja lietuviams jau 16-ka metų!!

Turime pilnus baldų kompleksus ivačiams kambariams. Skambinkit mums, mes savo auto paimsime ir atvešime krautuvėn VELTUI.

Dėmesio!!

Sis kuponas vertas \$10.00 jei pirkite prekių už \$100.00.

BEAVER BEDDING & UPH. CO.

2605 Dundas St. W., Toronto. Tel. JU. 3811

Parduodamas

biznis

Valgykla Toronto lietuviškame rajone "Park Restaurant" — pora minučių kelio nuo lietuvių bažnyčios, prieš parką, 1002-1004 Dundas St. W. — su visais įrengimais. Kaina \$8500. Iš fronto yra 2 prekybinės patalpos, dabar naudojamos restoranui, bet viena iš jų gali būti panaudota krautuvei. Maisto krautuvės įrengimai yra veik visi prieš restoraną. Kartu išnuomojama 10 kambarių namas su gerai atremontuotais kambariais. Nuomos mėnesiui \$190 ir nekilnojamo turto mokesčiai.

Kreiptis pas savininką

1002 Dundas St. W. II-me aukšte, tel. ME. 6498.

Dėmesio!

pergabena baldus, bagazą ir kitokių transporto patarnavimą

pigiai atlieka STANLEY VASARAJS (latvis)

Gabenama ir į užmiestį

9 Delaware Ave. Toronto, Ont. Telef. (nuo 6 val. vak.) OL 1403

AR JŪS PAGEIDAUJATE? PIRKTI NAMUS!

PAR DUODAMA:

1. \$14.000. 14-kos kambarių su visais baldais. 9-nios virtuvės. Mėnesinės pajamos \$493.00 ir vienas kambarys savininkui. Reikalinga įmokėti apie \$5000.

2. \$10.900. 5-kių kambarių namas. Statytas prieš 4 metus — vieno aukšto. Gražus moderniškas su 2 kambariais rūsy. Sildomas vandeniu. Įmokėti apie 5000.

3. \$5000. Kepykla. Gera proga pradėti liet. kepyklą Dundas-Roncesvalles rajone su visais įtaisais. Nuoma tik \$100 mėnesiui. Kartu apartamentas — viso 6 kambariai. Įmokėti \$3000. Pastatą galima pirkti už \$12.000.

Kreiptis: A. GARBENIS — vakarais — HY. 1543

arba V. ANDREJAUSKAS-Andrews

H. M. DAVY & Co

REAL ESTATE BROKERS

105 RONCESVALLES AVE.

TELEF. LA. 2763 arba LA. 6101

KINO "CENTRE" 772 Dundas St. W.

Kasdien nuo 6 val. vak. Jaukiai apšildyta — grynas oras

Ketvirtadienį — šeštadienį, rugsėjo 27-29 d.
1. SHE WORE A YELLOW RIBBON — spalvota su John Wayne, Joanne Dru
2. ROCKY — su Roddy McDowall, Nita Hunter

Pirmadienį — trečiadienį, spalio 1-3 d.
1. RIDING HIGH — Bing Crosby, Coleen Gray
2. BARRICADE — spalvota — tik suaugusiems su Ruth Roman, Dane Clark

LINKSMI IR IDOMUS PRIEDAI KIEKVIENOJ PROGRAMOJ
Prie kiekvienos programos rodoma nauja "Savaitinė apžvalga"

Atliekami įvairūs vertėjo patarnavimai

pas advokatus, teismuose, konsulatuose, imigracijos, biznio ir kitose įstaigose. Parašomi anglų kalba raštai, padaromi įvairių dokumentų ir jų norasų notaro patvirtinti vertimai. Duodamos anglų kalbos pamokos ir konversacijos.

Tarpininkaujama apsidraudimui gyvybės nelaimingų atsitikimų ir kit. atvejais

ADOLFAS BAJORINAS

Kreiptis į "Tėviškos Žiburio" redakcijos patalpas
941 Dundas St. W., šokiadieniais nuo 7 val. vak. iki 8 val. val., išskyrus antradienius. Tel.: EM. 3-4265.

Kitu metu: 43 Thome Cres., Toronto, Ont. Telef.: ME. 8951.